

Kultūros ir meno projektų bei procesų stebėsenos ir analizės modeliavimo sistema

Muzikos sritis

Ekspertinio vertinimo ataskaita

Ši ataskaita yra tyrimo *Stebėsenos, analizės ir modeliavimo sistemos kokybinių rodiklių nustatymas. Muzikos sritis*, vykdomo siekiant sukurti Kultūros ir meno projektų ir procesų stebėsenos ir analizės modeliavimo sistemą (SAMS), dalis.

Parengė Asta Pakarklytė

Ataskaita parengta vykdant projektą „Kultūrinės plėtros projektų ir procesų valdymo, stebėsenos ir analizės sistemos sukūrimas ir išbandymas“.

Projektas bendrai finansuojamas iš Europos socialinio fondo lėšų (Projekto Nr. 10.1.1-ESFA-V-912-01-0033).

2014–2020 metų
Europos Sąjungos
fondų investicijų
veiksmų programa

Lietuvos kultūros tarybai priklauso autorių turtinės teisės atgaminti bet kokia forma ar būdu, išleisti ir viešai skelbti (visą ar dalimis), įskaitant padarymą viešai prieinamu kompiuterių tinklais, tyrimą ir visas pateiktas rekomendacijas. Šios informacijos naudojimas galimas mokslo ir nekomerciniais tikslais, nurodant cituojamą šaltinį.

Autorių išreikštas požiūris nebūtinai sutampa su Lietuvos kultūros tarybos.

Turinys

Ataskaita	4
Muzikos srities apibrėžimas	4
Muzikos srities proceso aprašymas	4
Muzikos srities veiklos	10
Muzikos srities produktai.....	15
Muzikos srities projekto ir proceso įvertinimas	16
Muzikos srities proceso ir projekto kriterijai	20
Muzikos srities proceso ir projekto rodikliai.....	22
Muzikos srities proceso kokybę identifikuojantys parametrai	24
Muzikos plėtos proceso vertinimo kriterijai ir rodikliai	25
Muzikos srities projekto kokybę identifikuojantys parametrai	35
Muzikos srities projekto vertinimo kriterijai	35
Muzikos srities projekto vertinimo rodikliai.....	36
Literatūros šaltiniai	37

Ataskaita

Muzikos srities apibrėžimas

Muzika yra meno forma, kultūros praktika ir kūrybinis produktas. Kaip meno forma ji prisideda prie kultūros vertybių ir paveldo plėtros, gausindama jų įvairovę, stiprindama nacionalinę tapatybę. Kaip kultūros praktika ji skatina individualią kūrybinę saviraišką, suteikia kolektyvinę patirtį ir sukelia pokyčius skirtinguose visuomeniniuose lygmenyse. Kaip kūrybinis produktas muzika yra svarbi kūrybos ir pramogų ekonomikos dalis, kurianti pridėtinę vertę, o jos naudojimas įvairiose gamybos ir aptarnavimo srityse generuoja papildomas pajamas.

Muzikos sritis yra dinamiška, atvira ir didele rūšine įvairove pasižyminti ekosistema, stiprinanti gyvenimo gerovę, kurianti darbo vietas, generuojanti indėlį į šalies ekonomiką ir per šiuos socioekonominius veiksmus prisidedanti prie nacionalinės pažangos. Tai vienas svarbiausių valstybės išteklių, naudojamų skirtingiems visuomenės poreikiams tenkinti ir užsitikrinti šalies pozicijas pasaulio žemėlapyje.

Muzikos srityje susilieja daugybės institucijų, organizacijų ir įmonių visumos iš viešojo, nevyriausybinių ir privataus sektorių, nepaprastai daug įvairų turinį kuriančių, atliekančių, gaminančių, valdančių ir skleidžiančių asmenų, suinteresuotų subjektų ir tarpininkų – kūrėjų, atlikėjų, vadybininkų, organizatorių, leidėjų, transliuotojų, edukatorių, kritikų, tyrinėtojų ir taip toliau, įtraukiant profesionalus (šia veikla užsidirbančius pragyvenimui) ir neprofesionalus (šia veikla užsiimančius laisvalaikio).

Muzikos srities proceso aprašymas

Muzika yra labai įtrauki ir skvarbi, ji pasiekia kiekvieną, muzikos klausymosi ar muzikavimo veiksmas prasismelkia į kasdienę žmogaus patirtį. Ji skamba ne tik ten, kur dėl įvairiausių priežasčių susiburia žmonės – koncertuose, festivaliuose, miesto šventėse, vestuvėse, laidotuvėse, mišiose, naktiniuose klubuose, restoranuose, prekybos centruose, vakarėliuose, bet ir ten, kur žmonės gyvena bei dirba privačiai – miegamuosiuose, vaikų kambariuose, darbo aplinkose, viešojo transporto keleivių ausinukuose, žmonių dušuose, virtuvėse ir taip toliau. Muzika yra kasdienio gyvenimo dalis, įvairiais būdais pasiekianti didžiausią auditoriją, todėl šioje ekosistemoje muzikos monetizavimas nuolat varžosi su socialinės gerovės paskirtimis. Nepaisant ekonominės vertės, muzikos negali atspindėti viso verčių spektro, kurį generuoja muzikos kūrybos, muzikavimo ir vartojimo procesas.

Muzika teikia pasitenkinimą ir muzikuojantiems, ir klausantiems, suteikdama bendras patirtis ir prisidėdama prie bendruomenių, kaip ir visos visuomenės tvarumo. Kad ir kur patiriama, kad ir kaip praktikuojama, muzika sukuria bendrystės ir ryšio pojūtį, formuoja pasitikėjimą ir ugdo įgūdžius, kurių reikia, kad galėtume gyventi kartu.

Ryškūs tarptautiniai Lietuvos muzikos pasiekimai stiprina ne tik šalies pozicijas pasaulio kontekste, kuria pozityvų ir atpažįstamą šalies įvaizdį, bet ir didina valstybės piliečių tikėjimą Lietuvos sėkme. Muzika daro poveikį visuomenės brandai ir sąmoningumui, šalies gerovės augimui. Ji palaiko ir stiprina tapatybę, taip prisidėdama ir prie nacionalinio saugumo.

Muzika pasakoja istorijas, kurių negali išreikšti niekas kitas, todėl, be socialinių vėrcių, muzikos srityje stiprus tarptautiškumo ir diplomatijos aspektas. Lietuvos muzikos eksportas, tiksliniai pristatymai užsienyje, tarptautinės partnerystės ir turinio sklaida globaliose interneto platformose sukuria sąlygas integruotis į pasaulinę rinką, plėsti auditoriją.

Muzikos ekosistema yra gyvos ir įrašytos muzikos visuma, kurioje veikia daugybė suinteresuotųjų šalių ir tarpininkų, saistomų tarpusavio ryšių ir apykaitos procesų. Muzikos ekosistema yra labai gyvybinga – greta paveldo sluoksnių, nusistovėjusių žanrų ir stilių, įprastų praktikų ir profesijų, čia nuolat atsiranda naujų rūšių. Kaip ir bet kurios ekosistemos, muzikos ribos nėra griežtos, ji persidengia ir pastiprina kitas sritis, daugelyje produktų ir paslaugų naudojama muzika prisideda prie socioekonominės valstybės plėtos.

Muzikos sritis sąveikauja su švietimo, kūrybinių industrijų, naktinės ekonomikos ar turizmo sektoriais, kaip pagalbinę priemonę ją pasitelkia technologijų, sporto, logistikos, prekybos, maitinimo ir kitų paslaugų sritys. Todėl muzikos sritis ne tik tiesiogiai kuria darbo vietas ir moka mokesčius, jos produktai ir paslaugos generuoja išlaidas kituose sektoriuose.

Muzika pasitelkiama kaip svetingumo ir įtampos mažinimo įrankis, papildoma įvairių produktų ir paslaugų savybė, laisvalaikio ir patirčių ekonomikos priemonė. Investicijos į muziką atsiperka visai valstybės ekosistemai. Muzikos sritis prisideda prie miestų ar regionų plėtos, suaktyvina jų gyvybingumą ir patrauklumą, padeda išlaikyti ir pritraukti įvairių sektorių verslus, jaunos kvalifikuotus specialistus, atsižvelgiančius į miesto paslaugų įvairovę bei kokybę. Tokiu būdu muzikos sektorius didina nacionalinį ir tarptautinį vietos konkurencingumą.

Nepaisant muzikos sektoriaus indėlio į šalies ekonomiką, jis yra tik numanomas, nes konkrečių duomenų iki šiol nėra ir dėl šios priežasties susiklosto paradoksali padėtis. Europos muzikos darbotvarkėje skelbiama, kad europietiškas muzikos sektorius reikšmingai prisideda prie žemyno ekonomikos, per metus generuoja 25 milijardus eurų pajamų, o jame dirba daugiau žmonių nei kino industrijoje, tačiau, paskutiniaus 2018-ųjų Lietuvos statistikos departamento duomenimis, didžiausia bendrosios pridėtinės vertės dalis Lietuvos kultūros sektoriuje buvo sukurta bibliotekų, archyvų ir muziejų (!). Jeigu šimtus darbuotojų turinti specializuota statistikos institucija

negali surinkti ir neturi kompetencijų įvertinti muzikos sektoriaus duomenų, kyla esminis klausimas, kokio tipo struktūrinis darinys galėtų tinkamai atlikti viso muzikos sektoriaus stebėseną ir pateikti statistiką?

Muzikos sektorius yra turbūt takiausias, mobiliusias ir mišriausias iš visų kultūros sričių, o jo produktai – ypač skvarbūs ir adaptyvūs, todėl rinkti ir analizuoti duomenis šiame kontekste yra didelis iššūkis, tačiau apsiriboti vien biudžetinėmis ir savi-valdybių kontroliuojamomis kultūros įstaigomis bent muzikos sektoriuje yra mažų mažiausiai neprogresyvu. Pateikti apibendrinančią koncertų kiekių ir klausytojų statistiką pagal septynias koncertines Lietuvos organizacijas yra neadekvatu, ypač atsižvelgiant į tai, kad nevyriausybinis ir privatus muzikos profesionalų sektorius kiekvienais metais tik plečiasi, sutraukdamas vis didesnes auditorijas, sukurdamas vis daugiau ne tik vietinei, bet ir tarptautinei rinkai patrauklių produktų.

Europos muzikos darbotvarkė

Kalbant apie Lietuvos muzikos srities plėtrą toliau bus pasitelkiami keli aktualūs Europos muzikos darbotvarkės aspektai, nužymintys artimiausio dešimtmečio viso Europos muzikos sektoriaus pažangos strategiją. Apskritai šiame dokumente ir toliau bus stipriai remiamasi Europos muzikos darbotvarke, kadangi ji sukurta paties sektoriaus, aktyviai aptarta ir plėtota nuo 2012 m. Prie jos tobulinimo prisidėjo daugelio Europos šalių muzikos profesionalai, o jos gimimą iš arti stebėjo turbūt viso europinio muzikos sektoriaus atstovai, įskaitant ir šio dokumento autoreę.

Lietuvos muzikos sektoriuje kritiškai aktualūs Europos muzikos darbotvarkės aspektai apima bendradarbiavimą ir asocijuotą veiklą, naujo tipo investicijas ir veržlius organizmus, įvairias rinkos kompetencijas.

Bendradarbiavimas Europos muzikos darbotvarkėje suprantamas ne tik kaip jungtinė kūrybinė koprodukcija, bet kaip muzikos sektoriaus susitelkimas, asocijuota veikla, partnerystės, tinklų ir bendrų platformų kūrimas, peržengiant žanrus, sektorius ir valstybių sienas. Lietuvos muzikos sektoriaus kontekste bendradarbiavimas vyksta, tačiau jo formos ganėtinai vienodos: viešajame ir nevyriausybiniam sektoriuose išgalėjęs paraiškose deklaruojamas bendradarbiavimas, kur pasitaiko ir „popierinių“ variantų, ir produktyvių jungtinių projektų. Čia nusistovėjęs ir profesinės gildijos arba kūrybinės sąjungos formatas, bet labiausiai muzikos terpėje stinga viso sektoriaus asocijuotų veiklų, skėtinių organizacijų ir naujo tipo tinklų, pavyzdžiui, tokių kaip kad nacionalinė muzikos taryba.

Lietuvos muzikos sektoriuje tokio darinio nėra, todėl čia trūksta bendro atstovavimo valstybiniu ir tarptautiniu lygmeniu, vieningo balso formuojant kultūros politiką ir skatinant jos pokyčius, bendros strategijos integruojantis į tarptautinę rinką ir pritraukiant investicijas, kryptingos veiklos sektoriaus reputacijai stiprinti šalyje ir už jos ribų. Lietuvos muzikos sektorius vis dar ganėtinai paskiras, nepasitikintis, nesidalinantis, suskilęs į žanrus, susiskaldęs pagal organizacijų tipus, retai peržengiantis ap(s)ibrėžtų teritorijų ribas. Čia daug įtarumo ir atsargumo kito atžvilgiu, dažnai atskirai atstovaujami savi interesai, iš karto išvelgiami atribojantys skirtumai, o ne galimybės bendrystei.

Europos muzikos darbotvarkėje pabrėžiamas poreikis mažų ir inovatyvių organizacinių darinių, kurie galėtų būti greiti, lankstūs, mobilūs, horizontalūs, ekonomiškai, kliautis ne vien įvairių fondų parama, bet ir sugebėti pritraukti privačias ar generuoti nuosavas pajamas. Kalbama apie tokius darinius kaip agentūros, leidyklos, studijos, renginių erdvės, įvairios muzikos paslaugų platformos, jų jungtys ir dar neįsivaizduoti kūrybiniai verslai.

Lietuvos muzikos sektoriuje minėtų darinių vis dar trūksta. Lietuvos muzikos ekosistema yra konservatyvi, nunykusi ir neatsigavusi arba neišplėtotą, kaip ir jos skatinimo bei paramos priemonės. Tokiems organizmams kurti ir plėtoti reikia investicijų ir palankios inkubacinės aplinkos, kad jie galėtų tikslingai funkcionuoti ir sveikai augti. Pavyzdžiui, naujų skatinimo programų (kaip antai, muzikos sektoriaus „startuolių“ akceleratorių), „stabilumo“ programų (kaip antai, ilgalaikio struktūrinio finansavimo priemonių), infrastruktūros (kultūros inkubatorių, klasterių) ir panašiai. Nors tokių iniciatyvų atsiranda, vyksta tik pirmieji žingsniai tvarumo link.

Europos muzikos darbotvarkėje pažymima, kad, siekiant muzikos sektoriaus pokyčių, inovacijų ir plėtros, visų pirma aktualu pradėti nuo reikiamų kompetencijų ugdymo. Turimos galvoje tokios kompetencijos kaip vadyba, antreprenerystė, tinklaveika, komunikacija, rinkodara, verslumo įgūdžiai, tarptautinė integracija ir kontaktai, intelektinės nuosavybės valdymas, apskritai lyderystė. Lietuvos muzikos kūrėjai ir atlikėjai yra tokie pat pajėgūs, kaip ir daugelio senųjų demokratijų, tačiau jų raiškiai sąlygas kuriantys asmenys ir organizacijos panašių pajėgumų turi nepakankamai.

Lietuvos muzikos sektoriaus apklausos metu kaip tik ir išryškėjo, kad šio sektoriaus plėtra visų pirma siejama su bendru muzikos sektoriaus struktūros augimu ir įvairove: su naujomis renginių erdvėmis, agentūromis, skirtingomis paslaugomis, asocijuotais dariniais ir pan. (išskyrė 66 % respondentų) bei muzikos srities specialistų profesinės kvalifikacijos plėtra, praktinės patirties augimu, kontaktų stiprinimu ir pan. (61 % respondentų).

Ir turbūt tada, kai muzikos ekosistema įgaus tvarumą ir vyks darni pažanga, bus galima stipriau susirūpinti socialiniais aspektais. Šiuo metu minėtos apklausos respondentai Lietuvos muzikos sektoriaus plėtrą mažiausiai sieja su didėjančiu dėmesiu socialinėms problemoms: užimtumui, atskirčiai, diskriminacijai ir pan. (nurodė tik 25 % respondentų).

Stebėseną ir duomenys

Muzikos srities duomenų rinkimas ir analizė yra probleminis sektoriaus aspektas, komplikotas ne tik Lietuvos, Europos, bet ir globaliame kontekste. Statistika ir duomenys labai skirtingi, nišiniai, fragmentiški, dažnai jų iš viso nėra, todėl neįmanoma susidaryti net bendro visos muzikos srities žemėlapis, sužinoti veikiančių subjektų kiekio, jų kuriamų produktų apimtį, neužsimenant apie muzikos poveikį kultūrai, visuomenei, ekonomikai. Lietuvos muzikos sektoriaus stebėsenos srityje iš esmės niekur nepasistūmėta per 30 nepriklausomos valstybės metų. Nėra duomenų, nėra problemų – tokia situacija daro žalą Lietuvos muzikos sektoriaus plėtrai.

Kadangi muzikos sritis dažnai persidengia su įvairiomis kultūros, švietimo, technologijų, poilsio organizavimo, informacijos ir ryšių, apgyvendinimo ir maitinimo paslaugų, aptarnavimo ir kitomis ekonominėmis veiklomis, skaičiuoti muzikos produktus ir ekonominę vertę tampa dar sudėtingiau.

Tikslus ir standartizuotas muzikos sektoriaus duomenų rinkimas visų pirma pačiam sektoriui suteiktų aiškesnį vaizdą, leistų efektyviau augti ir stiprinti silpnąsias grandis, sutvirtinti jo vaidmenį socioekonominiame kontekste.

Iki šiol net nėra tiksliai žinoma, kiek iš viso muzikos sektoriaus įstaigų ir įmonių registruota Lietuvoje, kiek yra vadybos agentūrų, studijų, leidyklų ir renginių organizatorių, kurių gaminami produktai ir teikiamos paslaugos sudaro muzikos ekosistemos branduolį. Norint siekti muzikos srities plėtros ir pažangos, visų pirma reikėtų išsiaiškinti esamą būklę.

Iki šiol išsamiausiai, visą (ne tik biudžetinį) muzikos sektorių aprėpiančius duomenis renka ir skelbia kolektyvinio administravimo asociacijos LATGA (atstovaujanti autorių teisėms) ir AGATA (atstovaujanti muzikos atlikėjų ir įrašų gamintojų teisėms). Regis, ir šiuo aspektu per daugiau kaip 15 metų neįvyko esminių postūmių, nes dar 2003 m. atliktame Kūrybinių ekonominių veiklų indėlio į Lietuvos ekonomiką įvertinime muzikos srities pajamos buvo nustatytos tik pagal minėtų asociacijų duomenis. O Lietuvos statistikos departamento 2016 m. paskelbtuose Kultūros ekonominiuose rodikliuose muzikos sritis iš viso neišskirta.

Pagal paskutines, 2018 m. ataskaitas, LATGA buvo registruoti 3 479 muzikos teisių turėtojai, o AGATA – 8 264 (iš jų 4 678 individualūs atlikėjai, 3 067 muzikos kolektyvų nariai ir 519 įrašų gamintojų). Tačiau reikėtų atsižvelgti, kad ir LATGA, ir AGATA sistemoje dalyvauja ir autorių bei gretutinių turtinių teisių paveldėtojai (t. y. asmenys, nebekuriantys muzikos produktų, o tik gaunantys atlygį už paveldėtas teises), o AGATA iš bendro skaičiaus neišskiria atstovaujamų aktorių. Be to, iš 519 įrašų gamintojų yra tik 130 juridinių asmenų, todėl mažiausiai likę 389 fiziniai asmenys yra jau įskaičiuoti atlikėjai, o muzikos kolektyvų nariai dažnai registruojasi ir kaip individualūs atlikėjai. Skaičiavimą komplikuoja ir tai, kad reikšmingas procentas LATGA ir AGATA narių yra tie patys, veikiantys ir kaip muzikos autoriai, ir kaip atlikėjai, retais atvejais ir kaip fonogramų gamintojai. Reikėtų atsižvelgti ir į tai, kad kai kurie muzikos autoriai ar atlikėjai sąmoningai atsisako dalyvauti kolektyvinio teisių administravimo sistemoje.

Kitaip tariant, muzikos sritis yra turbūt labiausiai komplikauta dėl kiekybinių duomenų. Joje veikiantys asmenys dažnai atlieka kelias funkcijas, jungiasi vieni su kitais, nuolat formuoja naujus darinius, o pati muzikos infrastruktūra yra takesnė ir mobilnesnė nei, pavyzdžiui, bibliotekų ar muziejų. Ir šis kiekybinių duomenų persiliejo, dirbtinio išsidauginimo ar tiesiog dubliavimosi principas būdingas ne tik LATGA ir AGATA duomenims, jis įsismelkęs ir į kitas sritis, pavyzdžiui, į Lietuvos kultūros tarybos renkamą statistiką (Projektų įgyvendinimo rodikliai). Vienos organizacijos pateiktų duomenų kontekste situaciją dar galima vertinti adekvačiai, bet pradedant duomenis sumuoti, ypač konkrečių žanrų kontekstuose, realybė išsikraipo, nes

projektų dalyviai arba kultūros vartotojai dažnai būna tie patys asmenys, migruojantys po skirtingus projektus ar kultūros vartojimo situacijas, tačiau jie „susikaičiuojami“ po kelis, keliolika ar net keliasdešimt kartų.

2018 m. LATGA gavo 5,5 mln. eurų autorinio atlyginimo įplaukų už muzikos transliavimą, retransliavimą, viešą atlikimą, paskelbimą internete, atgaminimą laikmenose ir asmeniniais tikslais („tuščios laikmenos“ mokestis), o Lietuvos autoriams išmokėjo 2 mln. eurų. Tačiau reikėtų atsižvelgti, kad muzika taip pat naudojama ir teatro pastatymuose bei audiovizualiniuose kūriniuose. Abi sritys iš viso surinko 1 mln. eurų autorinių atlyginimų, kurių dalis buvo išmokėta ir muzikos autoriams (ataskaitoje nepateikiama konkreti muzikos autoriams išmokėta suma).

AGATA už muzikos kūrinių panaudojimą surinko 2,8 mln. eurų ir dar 5 mln. kompensacinio atlyginimo už „tuščią laikmeną“. Tiksliai neaišku, kokią sumą AGATA išmokėjo Lietuvos atlikėjams ir įrašų gamintojams už jų muzikos kūrinių panaudojimą, bet žinoma, kad AGATA narius pasiekė 1,9 mln. eurų kompensacinio atlyginimo (dar beveik 1 mln. paskirstytas LATGA nariams).

Vadinasi, iš viso Lietuvos rinkoje, importuojant ir eksportuojant muziką, surenkant kompensacinį atlyginimą per LATGA ir AGATA administravimo asociacijas, 2018 m. buvo gauta apie 14 mln. eurų, ir tai yra tik vienas milžiniško ledkalnio spyglys, po vandeniu toliau plytėti paliekamos pajamos už įvairių produktų ir paslaugų pardavimus, tiesioginius atlyginius už autorių ir atlikėjų veiklą ir pan.

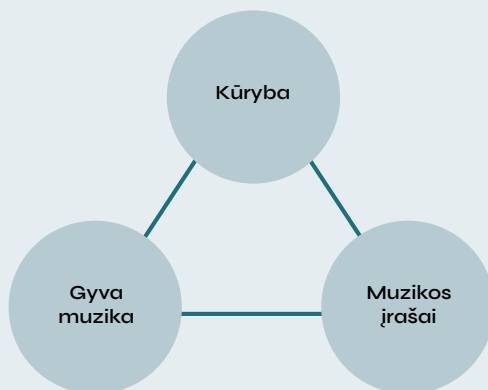
Įdomu atkreipti dėmesį ir į tai, kad LATGA ir AGATA skelbia Lietuvos muzikos naudojimo užsienyje statistiką, kurią galima laikyti muzikos eksporto dalimi. Per abi asociacijas buvo paskirstyta 102 tūkst. eurų atlygio Lietuvos muzikos autoriams (89 tūkst.) ir atlikėjams bei įrašų gamintojams (13 tūkst.). Ši nedidelė suma liudija, kad bendras Lietuvos muzikos konkurencingumas tarptautinėje rinkoje yra vis dar labai menkas. Didžiausios sumos už Lietuvos muzikos naudojimą atkeliavo iš Jungtinės Karalystės, Danijos, Vokietijos, Švedijos, Lenkijos, Latvijos ir Estijos.

Muzikos srities veiklos

Per pastaruosius 30 metų visas muzikos sektorius (valstybinis ir nevyriausybinis sektoriai bei muzikos industrija) patyrė didelių iššūkių ir pokyčių, susijusių su skaitmeninėmis technologijomis, kurios stipriai pakeitė muzikos vartojimo įpročius, rinkos struktūrą ir turinio platinimo būdus. Per tris dešimtmečius atsirado kaip niekada daug naujų specialistų, struktūrinių darinių, suinteresuotųjų šalių ir tarpininkų. Nepaisant to, bazinė muzikos sektoriaus veiklų seka išlieka nepakitusi, tai – kūryba, gamyba, sklaida ir platinimas, kur kiekviename etape produktas ar paslauga įgauna papildomą vertę, o finalinėje grandyje visada atsiduria vartojimas ir dalyvavimas.

Svarbu atkreipti dėmesį, kad nepaisant daugialypės muzikos sektoriaus veiklų struktūros ir ilgos tarpininkų grandinės, kuria juda muzika nuo sukūrimo iki galutinio vartotojo, situaciją komplikuoja ir tai, kad muzikos srityje persipina viešasis sektorius ir muzikos industrija, gyva ir įrašyta muzika bei jų sklaidos priemonės ir vietos. Klasikinės industrijos schemas ne visada sutampa su viešojo muzikos sektoriaus veiklomis, nes pirmosios daugiausia siekia, kad muzikos produktai ir paslaugos generuotų ekonominę naudą, o antrosios – kad jie prisidėtų prie sociokultūrinės gerovės. Nepaisant to, šios sistemos turi daugiau panašumų nei atribojančių skirtumų, todėl toliau bandyta jas abi sulieti.

Esminės muzikos srities veiklos ir toliau lieka susijusios su kūrybinėmis praktikomis ir turiniais: muzikos kūryba, gyvos muzikos pasirodymais ir muzikos įrašais, kuriuose veikia pagrindiniai kūrybiniai muzikos subjektai – autoriai ir atlikėjai.

1 pav. Esminės muzikos srities veiklos. Schema sudaryta autorės

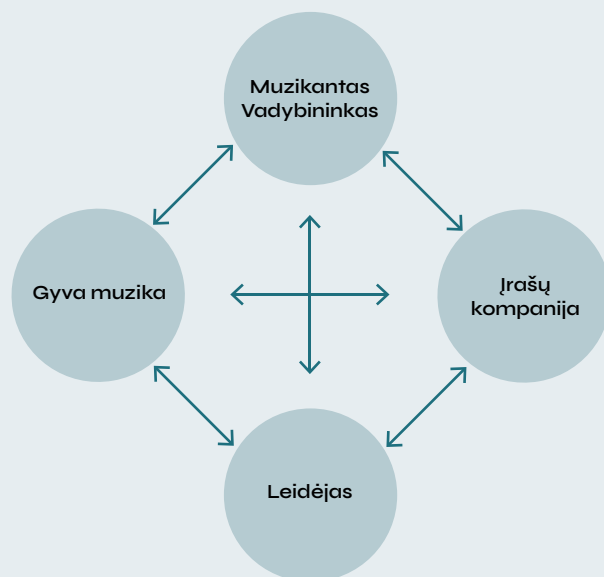
Muzikos kūryba yra centrinė muzikos sektoriaus ašis. Senųjų demokratijų ekosistemose čia paprastai išskiriama kompozicija ir dainų rašymas (*songwriting*), nors Lietuvoje tokia samprata dar nėra išsigalėjusi. Gyva ir įrašyta muzika daugiausia įtraukia atlikėjus, kurie atlieka autorių sukurtą turinį, nors šiose srityse ganėtinai intensyviai dalyvauja ir patys muzikos autoriai, o tokiuose žanruose kaip džiazas, elektroninė muzika, alternatyvi popmuzika, alternatyvus folkloras ir pasaulio muzika (*world music*), improvizacinė kūryba ir pan. muzikos autorius dažnai pats arba su grupe atlieka savo kūrybą. Bet net ir tais atvejais, kai autorius užsiima tik muzikos kompozicija ar dainų rašymu ir savo turinio neatlieka, jo ryšys su gyva ir įrašyta muzika vis tiek išlieka.

Aplink šį branduolį formuojasi pagrindinių muzikos srities veiklų ratas, susijęs su gamyba ir sklaida, be kurios muzikos sritis negalėtų funkcionuoti kaip ekosistema.

2 pav. Pagrindinės muzikos srities veiklos

Daugybė supaprastintų klasikinių muzikos industrijos schemų pateikia tokį sąveikų ratą:

3 pav. Muzikos industrijos sąveikų ratas. Schema sudaryta autorės

Muzikos leidyba per pastaruosius 100 metų patyrė ryškių transformacijų, o XXI a. vis dar išgyvena radikalius lūžius. XIX a. natų leidėjai absoliučiai dominavo muzikos rinkoje, tačiau dar prieš Antrąjį pasaulinį karą įrašai pradėjo aktyviai stumti natas į muzikos industrijos pakraštį (šiandieną natų leidybos rinka nesudaro nė 10 % globalios muzikos industrijos¹). Apie 2000-uosius bet kokios rūšies leidybą smarkiai sukrėtė skaitmeninė (r)evoliucija.

Nors šiandien leidybos veiklos stipriai pakitusios ir susiraizgiusios, perimančios viena kitos funkcijas arba, atvirkščiai, išgrynintos ir atsisakiusios nuostolingų funkcijų, bazinė schema vis dar veikia. Muzikos leidybos sferoje išskiriamos dvi pagrindinės teritorijos:

1 Toks natų leidybos rinkos procentas visoje muzikos industrijoje pateikiamas, pavyzdžiui, Geoffrey P. Hull, Thomas Hutchison, Richard Strasser knygoje „The Music Business and Recording Industry“ (New York: Routledge, 2011). 2017 m. Frankfurto muzikos mugėje įsikūrę tarptautinių natų leidėjų paviljono dalyviai tokį procentą traktavo kaip visuotinai priimtą ir net nuolat mažėjantį globalios muzikos industrijos pajamų generavimo grandinėje. Bet reikėtų atkreipti dėmesį, kad čia daugiausiai kalbama apie spausdintų natų leidinių prekybą.

Leidėjai

Leidėjai (*publishers* arba *publishing companies*) valdo kompozitorių ir dainų rašytojų kūrinius, eksploatuodami, administruodami, licencijuodami ir kontroliuodami šią intelektualinę nuosavybę ir turtines teises. Pagrindinė leidėjų funkcija yra užtikrinti, kad kompozitoriai ir dainų autoriai gautų atlygį (tarp leidėjo ir autoriaus sutartą procentą, dažniausiai pagal principą 50/50) už jų kūrinių naudojimą muzikos įrašuose, filmuose, televizijoje, radijuje, reklamoje ir pan., tuo pat metu ne tik atstovauti autoriams, bet ir vykdyti jų kūrybos sklaidą bei naudojimo skatinimą.

Kaip minėta, XIX a. leidėjai dominavo muzikos rinkoje ir pagrindines pajamas gaudavo iš natų prekybos, tačiau šiandieną nemaža dalis leidėjų (ypač dirbančių su dainų rašytojais) iš viso atsisakė natų leidybos funkcijos. Dabar atkakliausi leidėjai pagrindinį dėmesį skiria turtinių teisių valdymui. Kitaip tariant, „leisti“ šiandieną reiškia ne publikuoti, o leisti naudoti kūrinį už atitinkamą mokesį.

Įrašų kompanijos

Įrašų kompanijų (*record labels*) dėmesio centre paprastai atsiduria atlikėjai, su kuriais pasirašomos sutartys dėl muzikos įrašų. Įrašų kompanijos koordinuoja muzikos albumų prodiusavimą, gamybą, sklaidą, rinkodarą, reklamą, „online“ ir „offline“ platinimą, pardavimus ir pan. aspektus. Stiprios įrašų kompanijos paprastai atlieka ir leidėjų funkcijas, tik šiuo atveju rūpinamasi ne autorių teisių administravimu, o gretutinių teisių valdymu.

Su įrašų kompanijomis stipriai susijusios, tačiau galinčios funkcionuoti ir savarankiškai yra garso įrašymo ir įrašų studijų paslaugos, aprėpiančios muzikos prodiusavimą, įrašymą, redagavimą, miksavimą, parengimą gamybai ir pan.

Gyva muzika

Globali muzikos industrija jau seniai konstatavo, kad pagrindines muzikos pardavimų pajamas dabar generuoja tikro garso muzikos pasirodymai, nes su interneto išplitimu išgalėję piratavimo įpročiai pasiglemžė didelę dalį muzikos pardavimų laikmenomis. Be atlikėjų, šioje srityje aktualūs keli pagrindiniai žaidėjai: koncertų salės ir kitos renginių erdvės (*venues*), festivalių organizatoriai, atlikėjų agentūros ar vadybininkai (*booking agency* arba *booking agent* – už konkrečių atlikėjų koncertus ar turus atsakingi vadybininkai), renginių vadybininkai (*concert promoters* – nepriklausomi vadybininkai, nesusieti su konkrečiais atlikėjais ar erdvėmis, koordinuojantys visas renginių veiklas) ir bilietų platintojai.

Vadyba

Paskutinė, bet ne mažiau svarbi grandis yra muzikos autorių / atlikėjų ir asmeninės vadybos sąveika. Atskiri vadybininkai ar jų agentūros rūpinasi visa pirmųjų profesinė karjera ir nuolatiniiais sklandžiais ryšiais su pirma įvardytais dariniais: leidėjais, įrašų kompanijomis, koncertų vadybininkais ir pan., autorių / atlikėjų interesų ir teisių atstovavimu, reklaminio įvaizdžiu etc.

Reikėtų atkreipti dėmesį, kad visų iki tol minėtų grandžių interesų akiratyje nuolat sukasi atskirai neįvardytas muzikos eksportas, pristatymas užsienio rinkose, dalyvavimas tinklaveikos platformose, tarptautinėse produktų ir paslaugų mugėse ir pan.

■ ■ ■

Būtina atkreipti dėmesį, kad čia pateikta nors ir supaprastinta, tačiau ideali išplėtotos muzikos industrijos funkcionavimo schema. Aptartame kūrybos lygmenyje Lietuvos situacija dar įtaiko į tarptautinius standartus, tačiau gamybos ir sklaidos etapuose įvyksta didelis neatitikimas. Lietuvos populiarios muzikos kontekste dar galima atsekti industrinę struktūrą, tačiau klasikos ir modernios muzikos, džiaz, eksperimentinių akustinio ir elektroninio garso praktikų, šiuolaikinio folkloro ir alternatyvos žanruose ši struktūra yra nesusiformavusi. Čia daugybė autorių, atlikėjų ir improvizatorių veikia „pasidaryk pats principu“, jų veiklai sąlygas kuria tik kelios biudžetinės institucijos, pora kūrybinių sąjungų ir keliolika nevyriausybinių organizacijų, nespėjančių tenkinti visų poreikių, todėl pastaruoju metu daug naujų kūrybinių ar leidybos iniciatyvų buvo įgyvendinta savarankiškai, be struktūrinio pastiprinimo, gavus Lietuvos kultūros tarybos stipendijų finansavimą. Minėtuose žanruose nėra nė vieno leidėjo, vos kelios ir tik dalį standartinių funkcijų atliekančios įrašų kompanijos, o visi aprašyti vadybos porūšiai susitraukia į universalų vadybininką, kuris dažniausiai yra tik projekto vadybininkas, jau nekalbant apie asmeninę karjeros vadybą, kurią turi tik užsienio rinkoje įsitvirtinę Lietuvos muzikos vardai.

■ ■ ■

Liko neapertos kelios svarbios muzikos ekosistemą palaikančios ir stiprinančios veiklos, kurių dalis paprastai neįtraukiama į muzikos industrijos struktūrinės schemas, kadangi negeneruoja tiesioginių pajamų už muzikos turinį, tačiau yra labai reikšmingos muzikos sektoriaus tvarumui:

Edukacija ir mokymai

Formalus ir neformalus muzikos švietimas, privatus mokymas, kūrybinės dirbtuvės, įvairūs mokymai, kursai ir kvalifikacijos tobulinimas, sektorinių kompetencijų ugdymas, mentorystės programos, konferencijos ir seminarai etc.

Finansinės ir sektorinės paramos schemos

Valstybinio ir privataus finansavimo šaltiniai, skirtingi asocijuoti dariniai (sąjungos, skėtinės organizacijos, tinklai, federacijos etc.), įvairių autorių teisių ir gretutinių teisių administravimo paslaugos, teisinės paslaugos etc.

Konkursai ir apdovanojimai

Įvairių lygių muzikos autorių, tačiau dažniausiai atlikėjų konkursai, skirtingi apdovanojimai etc.

Žiniasklaida

Skirtingos visuomenės informavimo priemonės, pateikiančios informaciją apie muziką visuomenei: spauda, radijas, televizija ir internetas, socialiniai tinklai, muzikos žurnalistika ir kritika etc.

Atminties institucijos

Muzikos archyvus kaupiančios, dokumentuojančios ir archyvo objektų prieinamumą užtikrinančios bibliotekos, archyvai, muziejai ar jų muzikos padaliniai, teminės muzikos kolekcijos ir kryptingas informacijos kaupimas etc.

Rezidencijos ir stipendijos

Daugiausia muzikos autoriams skirtos stipendijos kūrybai ir rezidencijų programos. Lietuvoje dominuoja vizualiųjų sričių menininkams skirtas rezidencijų formatas, kai konkrečiu laiku atsidūrus specialioje vietoje menininkai eksperimentuoja, sukurdami naują kūrinį, kartais įsitraukdami į kolaboracijas. Tarptautinėje praktikoje muzikos srities profesionalams ypač aktualus ir kitas, Lietuvoje iš esmės neegzistuojantis formatas, kai didelė institucija, pavyzdžiui, operos teatras ar filharmonija arba didelės sudėties ansamblis, suteikia autoriui reziduojančio kompozitoriaus statusą (*composer-in-residence*), taip jam suteikdami nepaprastai vertingas, ilgalaikes (dažniausiai metų trukmės) sąlygas dirbti, tobulėti ir įgyti praktinės patirties rašant muziką simfoniniams ar kameriniams orkestrams, didelių sudėčių ansambliams.

Tyrimai

Mokslinė muzikos tiriamoji veikla ir publikacijos etc.

Įranga

Muzikos instrumentų, garso įrangos, analoginės ir skaitmeninės technikos gamyba, nuoma ir taisymas, programinės muzikos įrangos kūrimas etc.

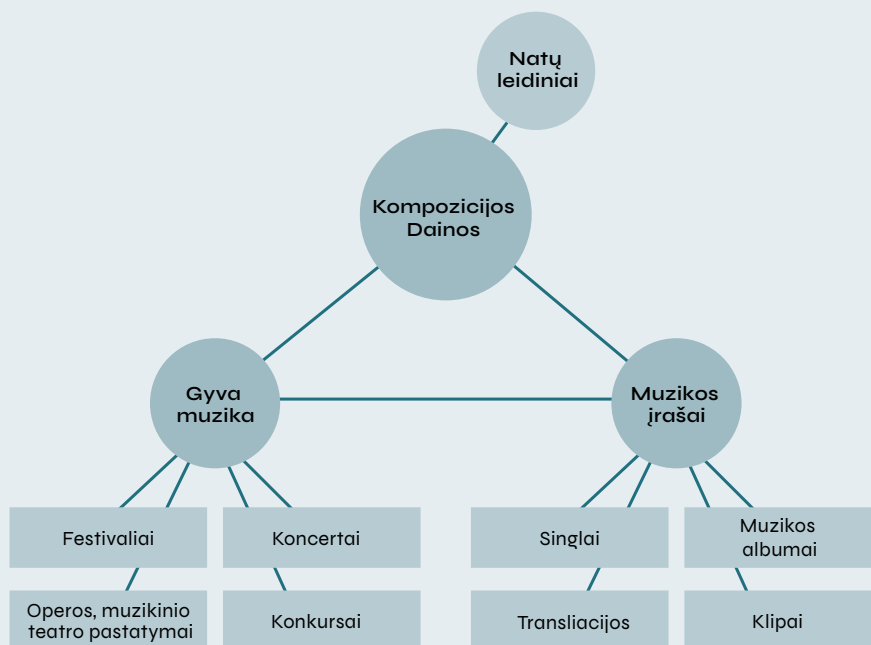
...

Su muzikos sektoriumi glaudžiai susijusios įvairios tarpsritinės veiklos:

- Kino industrija ir audiovizualinis turinys;
- Scenos menai;
- Tarpdisciplininis menas ir medijų menas;
- Reklama, šaukinių gamyba, viešųjų ryšių agentūrų veikla;
- Kompiuteriniai žaidimai;
- Programinė įranga;
- Prekyba ir e. komercija;
- Fotografija;
- etc.

Muzikos srities produktai

Apibendrinant aprašytą muzikos srities veiklų informaciją, galima pateikti esminių muzikos produktų schemą:

4 pav. Esminiai muzikos produktai. Schema sudaryta autorės

Lietuvos muzikos sektoriaus apklausos metu respondentai nurodė, kad daugiausia užsiima gyvos muzikos produktų kūrimu: 1) koncertais, operomis, muzikinio teatro pastatymais (70 %); 2) festivaliais (63 %); 3) konkursais (29 %). Kur kas mažesnė respondentų dalis nurodė, kad užsiima muzikos įrašais (35 %) ir įvairių formatų leidyba (23 %). Kitaip tariant, Lietuvos muzikos sektorius vis dar išsibalansavęs ir neįgavęs pusiausvyros, nes muzikos įrašų, nekalbant apie natų leidinius, produktų dalis pernelyg maža. O jeigu būtų apskaičiuotos pajamos už gyvos muzikos produktų (biletų) ir muzikos fiziniams laikmenoms ar skaitmeniniams formatais pardavimus, neabejotina, kad atotrūkis dar ryškiau padidėtų, dėl to nuolat ir nuogaustauja muzikos sektoriaus profesionalai.

Kiti tiesioginiai, bet su muzikos sritimi stipriai susiję produktai:

- muzikos žurnalistikos ir muzikos kritikos tekstai (apžvalgos, recenzijos, interviu, pranešimai, reportažai etc.) ir laidos (autorinės radijo laidos, tinklalaidės etc.);
- mokslinės publikacijos;
- konferencijos, mugės, tinklaveikos renginiai etc.;
- fotografijos (autorių ir atlikėjų portretai, gyvos muzikos pasirodymų fotografijos etc.);
- vaizdo įrašai;
- etc.

Paslaugos:

- edukacija, mokymai, mentorystės programos, kūrybinės dirbtuvės ir pan.;
- bibliotekų ir archyvų paslaugos;
- įvairios paslaugos internetu: duomenų bazės, grojaraščiai, pasiklausymo ir prekybos platformos ir pan.;
- informacijos, konsultavimo, rekomendavimo, tarpininkavimo ir panašios kompetencijų centrui priskiriamos paslaugos;
- autorių ir atlikėjų rezidencijos;
- etc.

Muzikos srities projekto ir proceso įvertinimas

Dabartinė muzikos srities Projekto ir Proceso būklė yra nevienareikšmiška. Viena vertus, Lietuvos muzikos kūryba ir atlikimo menas turbūt niekada nepasižymėjo tokia įvairove, gausa, kūrybiškumu, tarptautiškumu ir auditorijos dydžiu kaip dabar. Aukščiausi tarptautiniai Lietuvos klasikinės muzikos atlikėjų įvertinimai, svarbūs užsienio užsakymai Lietuvos kompozitorėms, Lietuvos muzikos albumai globalių įrašų kompanijų kataloguose, milijonus renkančios populiariosios ir elektroninės muzikos, net alternatyvaus folkloro klipų peržiūros „YouTube“ platformoje, pagaliau ant „Grammy“ apdovanojimų slenksčio išryškėjusios lietuviškos pavardės, postmoderni opera, pelnusi Venecijos bienalės „Auksinį liūtą“, stipriai išaugusi alternatyvios populiariosios muzikos kokybė ir pasiūla, suaktyvėjusi džiazos scena ir taip toliau – Lietuvos muzika turbūt niekada nebuvo tokia veržli, daugialypė ir konkurencinga nacionaliniu ir tarptautiniu mastu, sinchroniškai įtaikanti į globalius procesus.

Kita vertus, nacionalinė kultūros politika, muzikos eksporto politika, kultūros žiniasklaidos politika, muzikos infrastruktūra, vadybos praktikos, valdymo principai, intelektinės nuosavybės sąlygos, verslumo ir komunikacijos kompetencijos ir panašūs su muzikos gamyba, sklaida, platinimu, vartojimu, politika ir ekonomika susiję aspektai stipriai atsilieka nuo senųjų demokratijų ir vis dar patiria postsovietinį poveikį. Būtent šiose srityse stinga intelektualių ir inovatyvių sprendimų, išmanių strategijų, o tvari muzikos ekosistema dar nesusikūrusi ir neradusi tinkamo balanso tarp struktūros ir turinio. Paradoksalu, kad daug etatų ir daug kvadratinų metrų išlaikančios institucijos pagal sukurtų produktų kokybę ir jų poveikį nacionaliniu bei tarptautiniu mastu sunkiai beatlaiko konkurenciją su nevyriausybinio ir privačiu muzikos sektoriais, kurie veikia nepaprastai efektyviai, su palyginti mažais žmogiškaisiais ir finansiniais ištekliais, su minimalia darbo aplinkos baze, sukurdami aukštos kokybės produktus, vertinamus ne tik nacionaliniu, bet tarptautiniu mastu.

Kitai tariant, Lietuvos muzikos sektorius politiniame lygmenyje kenčia nuo nenuoseklumo ir prieštaravimo. Biudžetinės ir savivaldybių institucijos veikia tarsi socializmo sistemoje, o nevyriausybiniis sektorius – liberalizmo. Pastaruoju atveju tai

įvardijama „atviru, įgaliojimų suteikiančiu valdymu“, pagal kurį nevyriausybinės organizacijos „laisvai ir nepriklausomai“ gali teikti siūlymus ir bendradarbiauti su institucijomis, kitaip tariant, ir naujausiame Kultūros politikos pagrindų įstatymo projekte tarsi pažymima, kad nevyriausybinės organizacijos tiesiog turi teisę egzistuoti. Nors dar 2012 m. patvirtintoje Lietuvos pažangos strategijoje, o ir vėlesnėse galimybių studijose, tyrimuose ir Lietuvos kultūros politikos strategijoje kalbėta apie būtinybę stiprinti nevyriausybinių sektorių, sudaryti lygias galimybes skirtingų sektorių veiklų plėtrai, gerinti sąlygas siekti iškeltų tikslų, orientuotis į darnią pažangą ir pan.

Ši neapibrėžta laisvė toliau kelia nerimą nevyriausybiniam muzikos sektoriui, dalyvaujančiam Lietuvos kultūros tarybos projektų finansavimo loterijoje, su įtampa planuojančiam tęstines veiklas ir didelių apimčių tarptautines iniciatyvas. Su panašiu nerimu Lietuvos kultūros tarybos finansavimo konkursuose dalyvauja vis dar didelė dalis biudžetinių bei savivaldybių organizacijų, siekiančių gauti lėšų savo veikloms. Neįtikėtina tai, kad Lietuvos kultūros taryba – vienas veiksmingiausių ir progresyviausių nepriklausomos Lietuvos kultūros politikos įgyvendinimo įrankių, tobulinamų kiekvienais metais, – kultūros lauke kasmet sukelia didelių įtampų, įtarimų ir nestabilumų. Ir tai visų pirma galima paaiškinti dideliu atotrūkiu tarp finansinių poreikių ir galimybių. Pavyzdžiui, Lietuvos muzikos sektoriaus apklausoje daugiausiai respondentų pažymėjo, kad svarbiausia problema, pastebima Lietuvos kultūros tarybos muzikos projektų finansavime, yra pernelyg mažos finansuojamų projektų sumos (42 %).

Nepalyginamai didesnę nerimą ir įtampas kiekvienais metais kelia Spaudos, radijo ir televizijos rėmimo fondas. Nors Lietuvos kultūros politikoje aiškiai deklaruojamas uždavinys „stiprinti visuomenės kritinį mąstymą, profesionaliai vertinant kultūros reiškinius“, ši sritis nepriklausomoje Lietuvoje turbūt yra labiausiai apleista ir per 30 metų nesulaukusi jokių pozityvių pokyčių, todėl tiesiog lėtai aižėjanti ir degraduojanti. Paradoksalu tai, kad iš pirmo žvilgsnio atrodo, jog informacinė erdvė sprogsa nuo tekstų apie muziką, tačiau netrukus išaiškėja, jog ji užpildoma pranešimais spaudai ir pokalbiais, kuriuos dažniausiai užsako nebe redakcijos, o renginių organizatoriai ir leidėjai, pastarieji, beje, dažnai patys inicijuoja ir recenzijas, įvairius atsiliepimus. O tiriamieji, analitiniai, eseistiniai, šviečiamieji, kritiniai ar kitokie didesnių laiko sąnaudų, kompetencijų, patirčių ir intelektualinių pajėgumų reikalaujantys žanrai muzikos terpėje pavojingai nunyko, nes kultūrinė žiniasklaida neišgali už tokius sumokėti, o masinės visuomenės informavimo priemonės neturi motyvacijos už visa tai atlyginti adekvačiai, kadangi neįžvelgia ekonominės naudos.

Politiniuose dokumentuose neteko aptikti jokių kultūros sektorių, tarp jų ir muzikos apibrėžčių, tačiau pagal nutylėjimą reikėtų suprasti, kad tai akademinį muzikos išsilavinimą turinys klasikinės tradicijos profesionalai, kuriems opoziciją sudaro muzikos mėgėjai, daugiausia veikiantys prie kultūros centrų, nors senųjų demokratijų ir Skandinavijos šalių arba Europos muzikos darbotvarkės kultūros politikoje įteisinti, skatinami, finansuojami ir stebimi visi muzikos žanrai. Kultūros politikos lygmenyje atsiribojant nuo vyriausybinių ir privataus muzikos sektorių, visa Lietuvos muzikos sritis paliekama egzistuoti tarsi feodalizmo santvarkoje. Kitaip tariant, esminiai Lietuvos muzikos sektoriaus valdymo pokyčiai dar turi įvykti, o bandymai kurti lygias galimybes aktyviausioms nevyriausybinėms organizacijoms arba inicijuoti

kūrybinių industrijų strategijos peržvalgas yra tik pirmieji pozityvūs postūmiai (kalbama apie tokias programas kaip Lietuvos kultūros tarybos strateginis finansavimas, Kultūros ministerijos Profesionaliojo scenos meno įstaigų, kurios nėra nacionalinis, valstybinis ar savivaldybės teatras ar koncertinė įstaiga, veiklos finansavimo iš valstybės biudžeto lėšų programa, Vilniaus miesto savivaldybės trimetė programa ryškiausioms miesto trupėms arba Nacionalinės kūrybinių ir kultūrinių industrijų asociacijos iniciatyvos: tyrimai, lobizmas, konferencijos).

Europos muzikos darbotvarkėje pažymima, kad viena iš strateginių artimiausio dešimtmečio viso europinio muzikos sektoriaus pažangos sričių turėtų būti „pripažinimas“. Minėtame dokumente teigiama, kad visų muzikos žanrų profesionalai ir neprofesionalai, įvairių tipų organizacijos ir renginiai, pramogų kultūra, klasikinis ir eksperimentinis menas nusipelno pripažinimo už indėlį į muzikos sektorių ir visuomenę apskritai ne tik finansiniu, bet ir politiniu, moraliniu, socialiniu aspektais. Darbotvarkės šūkiškai, nurodantys į nelygybę, vertės skirtumų ir disbalanso mažinimą įvairiais atžvilgiais, primena skandinaviško socializmo principus, siūlomus Europos muzikos sektoriaus ateičiai.

Tuo tarpu Lietuvoje vis dar aktualu išsiaiškinti muzikos profesionalo ir neprofesionalo sąvokas, kurios, tiesą sakant, neaiškios ne tik politikams, visuomenei, bet ir pačiam muzikos sektoriui. Europos muzikos darbotvarkėje teigiama, kad muzikos srities profesionalai yra ne tik tie asmenys, kurie turi tam tikrą išsilavinimo cenzą, bet ir tie, kurie nuolat joje aktyviai ir kūrybiškai veikia, taip užsidirbami pragyvenimui, o neprofesionalai arba mėgėjai yra tie asmenys, kurie muzikos praktikomis užsiima laisvalaikiu, kaip nepagrindine veikla. Kitaip tariant, skirtį tarp jų lemia ištraukimo intensyvumas ir veikiau ekonominis nei socialinis rezultatas.

Nepaisant to, Lietuvos muzikos sektoriaus apklausoje net 65 % respondentų nurodė, kad muzikos profesionalas yra asmuo, turintis atitinkamą muzikos išsilavinimą, nors reikėtų atkreipti dėmesį, kad apklausoje dalyvavo 56 % klasikos ir 43 % šiuolaikinės modernios muzikos žanruose dirbančių respondentų, t. y. daugiausiai respondentų, turinčių atitinkamą profesinį išsilavinimą. Dėl kur kas didesnio klasikos ir šiuolaikinės modernios muzikos respondentų aktyvumo apklausoje į klausimą apie profesionalumo ir muzikos žanro sąsajas tik 39 % respondentų nurodė, kad profesionali veikla nėra susijusi su konkrečiu muzikos žanru.

50 % respondentų taip pat pažymėjo, kad muzikos profesionalas yra asmuo, kuriam muzika yra pagrindinė veikla. Tik 34 % respondentų manė, kad muzikos profesionalui nebūtinai atitinkamas diplomai, nes jį apibrėžia praktinė patirtis ir nuoseklus muzikos veiklos vykdymas.

Įdomu, kad tik 37 % respondentų nurodė, jog muzikos profesionalas yra asmuo, gaudantis atlygį, susijusį su muzika. Tai atskleidžia vis dar menką muzikos ir ekonomikos sąveiką paties sektoriaus sąmonėje, ydingas, muzikos verslumo netoleruojančias nuostatas, apskirtai negatyvią viešąją nuomonę verslumo aspektais ir jo sąsajų su kūrybiškumu, ypač menais. Apskritai Lietuvos visuomenės įpročiai pirkti aukštos meninės vertės kultūros produktus vis dar ganėtinai silpni, ir muzikos sektorius nuo to nukentia smarkiai. Nemaža dalis gyventojų nėra linkę pirkti kultūros, nes dideli jos kiekiai prieinami nemokamai, be to, ji yra nesuprantama, todėl nevertinama

(neišvystyta švietimo ir kultūros žiniasklaidos funkcija), ji ne visada tinkamai, jeigu iš viso, komunikuojama (papildomų kompetencijų stoka) ir pan. Muzika globaliu mastu stipriai įtraukta į nelegalaus turinio vartojimą, produktus neteisėtai atsisiunčiant internetu ar dauginant prie kopijavimo aparatų, arba net ir teisėtą, bet didelius vertės skirtumus sukeltantį vartojimą globaliose interneto platformose. Situacijos nepagerina ir daugelyje strateginių politinių dokumentų deklaruojamas prieinamumas, dažnai skatinantis kultūrą „išdalinti“, mažai besirūpinant adekvačiais kompensaciniais intelektualinės nuosavybės panaudojimo mechanizmais.

Grįžtant prie profesionalo ir mėgėjo opozicinės ašies reikėtų atkreipti dėmesį, kad kartais ji taip užaštrinta ir sustumta į ribinius pakraščius, kad lieka tik klasikinis akademikas mieste ir liaudies saviveiklininkas kaime, viduje, o tiksliau, išorėje, paliekant plytėti tarsi į šias kategorijas neįtaikančią elektroninę muziką, šiuolaikinį folklorą, alternatyvą, popkultūros muziką, net džiazą, turintį visą katedrą Lietuvos muzikos ir teatro akademijoje, ir taip toliau. Nors įvairovė kaskart deklaruojama vis garsiau, sprendimuose ir pasirinkimuose ji pastebima ne visada. Lietuvos muzikos sektoriaus apklausoje beveik po 40 % respondentų nurodė, kad ir finansuojant Lietuvos kultūros tarybos muzikos projektus trūksta ekspertų kompetencijų ir muzikos žanrų įvairovės. Ir ši problema aktuali ne tik Lietuvoje, bet ir platesniame kontekste, todėl Europos muzikos darbotvarkėje siūloma toliau aktyviai stiprinti įvairovės aspektus: „Įvairovė kiekvienoje muzikos sektoriaus dalyje – žanrų, kūrėjų, edukacijos, renginių, auditorijos, finansavimo, organizacijų dydžių, paskirčių ir struktūrų – tai yra klestinčios muzikos scenos deguonis, raktas į mišrų, inovatyvų sektorių, skirtą kiekvienam“. Bet ar Lietuva pasiruošusi šiai įvairovei ir jos pripažinimui?

Tiesą sakant, šiame dokumente aprašoma išplėstinė kultūros samprata, naujo tipo muzikos profesionalo-neprofesionalo apibrėžtis Lietuvos kontekste atrodo kaip revoliucinė, kuriai iš esmės nepasiruošusios nei valstybinės institucijos, nei didelė dalis pagal seną supratimą profesionaliais laikomų asmenų, turinčių atitinkamą diplomą. Pavyzdžiui, ir Lietuvos muzikos sektoriaus apklausoje palyginti mažai (28 %) respondentų nurodė, kad srities plėtrą sietų su įvairovės didėjimu žanrų, lyčių, formatų, apimčių, vietovių ir pan. aspektais. Kitaip tariant, tai išsamių viešų diskusijų, tyrimų, galimybių studijų ir nuodugnios stebėsenos reikalaujantis klausimas.

Dėl tokio profesionalizacijos požiūrio ir įsitikinimo, kad kūrybiškumas priskiriamas tik diplomuotiems profesionalams, dauguma Lietuvos gyventojų teigia, kad meninėje veikloje nedalyvauja („Gyventojų dalyvavimas kultūroje ir pasitenkinimas kultūros paslaugomis“), tačiau tuo pat metu net 85 % gyventojų teigia lankež, žiūrėję, klausę scenos meno renginius. Deja, atskiro Lietuvos gyventojų muzikos praktikavimo ir vartojimo tyrimų nėra, bet galbūt jie atskleistų, kad muzika yra kasdienės patirties dalis, kuri gali pasiekti kiekvieną ne tik gyvos muzikos renginyje, bet ir įrašų formatais per radiją, televiziją, interneto platformas, socialinius tinklus ir pan., įtraukti daugelį į gyvo muzikavimo situacijas, net jei tai būtų patys elementariausi veiksmai.

Atlikta daugybė įvairių tyrimų, skelbiančių stiprų muzikos ir menų apskritai poveikį viešojo gyvenimo sritims. Net Lietuvos kultūros politikos strategijoje tvirtinama, kad kultūra daro tiesioginį ir netiesioginį poveikį gyventojų gerovei, sveikatai, išsilavinimui, visuomenei ir aplinkai palankioms gyventojų elgsenoms, nusikalstamumo mažinimui, verslumui ir taip toliau. Tačiau Lietuvos muzikos sektoriaus apklausoje

respondentai stipriai išskyrė tik poveikį švietimui ir socialinei aplinkai (nurodė apie 85 % respondentų), o ekonomikai teko 60 %, sveikatos apsaugai 54 % respondentų atsakymų. Apskritai tik 35 % respondentų mano, kad muzikos ir kitų menų bei viešojo gyvenimo sričių sąveikos didėjimas siejamas su Lietuvos muzikos sektoriaus plėtra.

Muzikos srities proceso ir projekto kriterijai

Lietuvos muzikos sektoriaus apklausoje buvo pateikta 10 galimų muzikos projektų kokybę identifikuojančių kriterijų:

- idėjos originalumas ir didelės rizikos sumanymai, potencialiai labai perspektyvūs;
- inovatyvumas, sąveika su pažangiausiomis priemonėmis, būdais, technologijomis ir pan.;
- intelektualinio ir kūrybinio turinio vertė bei kokybė;
- lygybė ir nediskriminavimas pagal lytį, tautybę, kalbą, socialinę padėtį, amžių, orientaciją, negalią ir pan.;
- numatoma socialinė nauda, padedanti spręsti visuomenės grupių problemas;
- pastebimas ekonominis rezultatas, nusakantis muzikos produkto ar paslaugos paklausą;
- poveikis kuo didesnei Lietuvos visuomenės daliai;
- poveikis tarptautiniam Lietuvos įvaizdžiui;
- prieinamumas ir platinimas (regionuose, interneto platformose, socialinės atskirties grupėms, nemokami renginiai etc.);
- projekto komandos kvalifikacija ir patirtis.

Net 81 % respondentų nurodė, kad pagrindinis kokybę identifikuojantis kriterijus turėtų būti „intelektinio ir kūrybinio turinio vertė bei kokybė“, kitaip tariant, tai, kas objektyviai sunkiai įvertinama ir apibrėžiama, ne visada atsiskleidžia „prieš“ ar net „per“, o tik ilgalaikėje perspektyvoje.

Apie 40 % respondentų atsakymų surinko kriterijai „poveikis tarptautiniam Lietuvos įvaizdžiui“ (46 %), „idėjos originalumas ir didelės rizikos sumanymai, potencialiai labai perspektyvūs“ (41 %), „prieinamumas ir platinimas (regionuose, interneto platformose, socialinės atskirties grupėms, nemokami renginiai etc.)“ (39 %).

Tik 9 % respondentų nurodė, kad svarbu atsižvelgti į „pastebimą ekonominį rezultatą, nusakantį muzikos produkto ar paslaugos paklausą“, 15 % – į „lygybę ir nediskriminavimą pagal lytį, tautybę, kalbą, socialinę padėtį, amžių, orientaciją, negalią ir pan.“.

Grįžtant prie labiausiai neapčiuopiamo kūrybinio turinio kokybės įvertinimo, galima pasitelkti eksperimentinį Anglijos menų tarybos principą, kurį įkvėpė Vakarų Australijos vyriausybės Kultūros ir menų departamento užsakymu sukurta kultūros ir menų vertinimo sistema.

Trims vertintojų grupėms siūloma įvertinti kultūros produktą ar paslaugą pagal de-
vynis esminius kriterijus „prieš“ ir „po“.

Vertintojų grupės:

- kūrėjai, atlikėjai, organizatoriai, vadybininkai ir / ar organizacijos, sukūrusios ar pagaminusios kultūros produktą arba paslaugą;
- ekspertai – kiti kūrėjai arba atlikėjai, profesionalai, dirbantys kultūros organizacijose toje pačioje srityje, akademikai, jeigu prireiktų, verslo ar politinių darinių atstovai ir pan.;
- produktų ir paslaugų vartotojai, auditorija.

Pagrindiniai kriterijai

- **pristatymas** – gerai sukurta, atlikta, pagaminta ir pristatyta;
- **išskirtinumas** – skiriasi nuo anksčiau patirtų dalykų;
- **nuodugnumas** – gerai apgalvota, kruopščiai sudaryta;
- **aktualumas** – kažką išreiškia apie pasaulį, kuriame gyvename;
- **iššūkis** – verčia susimąstyti, skatina diskusijas;
- **patrauklumas** – įtraukia ir išlaiko dėmesį;
- **reikšmingumas** – kažką reiškia asmeniškai;
- **entuziazmas** – skatina dar kartą lankyti / klausyti / žiūrėti / skaityti;
- **lokalus poveikis** – svarbu, kad tai vyksta čia.

Dar penki kriterijai, siūlomi tik dviem pirmoms grupėms:

- **konceptija** – įdomi idėja / programa;
- **rizika** – menininkai / organizatoriai šia veikla meta iššūkį patys sau;
- **originalumas** – novatoriška, pažangu, grįsta naujomis idėjomis ir būdais;
- **tobulumas (nacionalinis)** – tarp geriausių tokio tipo produktų / paslaugų Lietuvoje;
- **tobulumas (globalus)** – tarp geriausių tokio tipo produktų / paslaugų pasaulyje.

Ilgo ir išsamaus pilotinio tyrimo metu buvo pasirinktos kelios skirtingų tipų kultūros veiklos (koncertai, spektakliai, parodos) ir surinktos kiekybinės visų trijų tipų vertintojų grupės. Nors visos vertintojų grupės pozityviai įvertino šią sistemą ir pripažino jos naudą (auditorija jautėsi labiau įtraukta ir svarbi, kūrėjai ir organizatoriai sulaukė aiškaus grįžtamojo ryšio, o ekspertai gavo įrankius tyrinėti stiprybes ir silpnybes, jų rezultatus pritaikant savo veiklų tobulinimui bei plėtrai), vis dėlto kultūros organizacijos suabejojo, ar tokie kriterijai ir vertinimo sistema galėtų įgauti didelį patikimumą ir tinkamumą kultūros sektoriuose.

Muzikos srities proceso ir projekto rodikliai

Lietuvos muzikos sektoriaus apklausoje buvo pateikti septyni galimi muzikos projektų vertinimo rodikliai:

- geografinė ir demografinė įvairovė: lyčių, amžiaus grupių, socialinių grupių, lokacijų (didmiesčiai, regionai Lietuvoje ir užsienyje);
- įvairių įvertinimų skaičius: recenzijų, apžvalgų ir interviu žiniasklaidoje, asmeninių auditorijos komentarų ir reakcijų socialiniuose tinkluose, apdovanojimų ir pan.;
- įvairių įvertinimų kokybė: apdovanojimų reikšmė, recenzijų, apžvalgų ir kitų atsiliepimų viešose platformose turinys, jų tarptautiškumas, publikacijos prestižiniuose specializuotuose leidiniuose ir pan.;
- lankytojų, pirkėjų, skaitytojų, peržiūrų, perklausų, sekėjų ir pan. skaičius;
- papildomų finansų pritraukimo, pajamų;
- sukurtų muzikos kūrinių, koncertų, leidinių, straipsnių, įrašų, kitokių formų turinio skaičius;
- veiklą vykdančių ir turinį kuriančių asmenų kompetencija bei kūrybiškumas: kvalifikacija, patirtis, profesionalumas, tai pagrindžiantys apdovanojimai, įsitraukimas į asociacijas, tarptautines iniciatyvas, dalyvavimas ekspertinėse veiklose, komisijose ir pan.

Stipriai išsiskirianti dauguma respondentų (63 %) nurodė, kad pagrindinis rodiklis turėtų būti „veiklą vykdančių ir turinį kuriančių asmenų kompetencija bei kūrybiškumas“, bet iš tiesų tai ne rodiklis, kuriuo vertinamas sukurtas produktas, veiklos rezultatas ar poveikis, o kriterijus.

Apie 30 % respondentų pažymėjo, kad vertinant rezultatą svarbu atsižvelgti į „įvertinimų kokybę“ (37 %), „geografinę ir demografinę įvairovę“ (35 %), „sukurtų produktų kiekį“ (32 %) ir „auditorijos kiekį“ (30 %). Mažiausiai aktualus rodiklis respondentams pasirodė „įvertinimų kiekis“ (21 %) ir „papildomų finansų pritraukimas, pajamos“. Pastarąjį aspektą nurodė tik 14 % respondentų.

Iš esmės rodikliai gali būti kiekybiniai ir kokybiniai. Kiekybinius apibrėžti ir vertinti yra kur kas paprasčiau, nes jie aiškiai atsako į klausimus, „kiek“ ar „kokio dydžio“, faktiškai nurodant skaičius arba santykius arba sekant pokyčius, proporcijas ir tolygumą („didėja“, „mažėja“, „pasiskirsto tolygiai“), o kokybiniai rodikliai reikalauja ekspertinio vertinimo ir savybių analizės, jie yra asmeniniai, grįsti individualiais sprendimais, nuomonėmis, patirtimis ir net emocijomis. Keli Lietuvos muzikos sektoriaus apklausos dalyviai papildomai nurodė, kad kiekybiniai vertinimo rodikliai apskritai turėtų būti laikomi šalutiniais arba nesvarbiais, nes pagrindiniai turėtų būti

kokybiniai rodikliai: įvairių lygių poveikis, nauda skirtingoms tikslinėms grupėms ir suinteresuotoms šalims, dalyvių ir auditorijos pasitenkinimas, efektyvumas, sklaidos ir prieinamumo galimybės ir taip toliau.

Nepaisant to, respondentų teiraujantis, kokie rodikliai galėtų nužymėti Lietuvos muzikos sektoriaus plėtrą, apie pusę jų vis tiek nurodė kiekybinių rodiklių augimą:

- 60 % – auditorijos didėjimas: lankytojų, pirkėjų, perklausų, skaitytojų, atsiliepimų ir pan.;
- 56 % – muzikos eksporto augimas, koprodukcijų su užsienio kompanijomis daugėjimas ir pan.;
- 43 % – muzikos produktų ir paslaugų skaičiaus augimas;
- 42 % – skirtingų muzikos srities dalyvių, t. y. specialistų, skaičiaus augimas.

Jau anksčiau minėta, kad pagrindiniai rodikliai, nusakantys Lietuvos muzikos sektoriaus plėtrą, anot respondentų, būtų:

- 66 % – bendros muzikos sektoriaus struktūros augimas ir įvairovė: naujos renginių erdvės, agentūros, skirtingos paslaugos, asocijuoti dariniai ir pan.;
- 61 % – muzikos srities specialistų profesinės kvalifikacijos plėtra, praktinės patirties augimas, kontaktų stiprinimas ir pan.

Tačiau visi aptarti muzikos sektoriaus rodikliai yra ganėtinai hermetiški, o, pavyzdžiui, UNESCO siūlo nepalyginamai platesnius ir kontekstualesnius kultūros rodiklius, tiksliau, visą teminę jų sistemą. Muzikai pritaikius „Culture | 2030 Indicators“ siūlomus rodiklius, galima būtų stebėti gyventojų ir valstybės išlaidas muzikai, muzikos indėlį į BVP, darbo vietų, nevyriausybinių organizacijų ir privačių įmonių kiekius, gyventojams atviras muzikos erdves, įvykius ir turinius, produktų ir paslaugų prekybą bei eksportą, edukacijos, žinių ir įgūdžių plėtrą, įsitraukimą, dalyvavimą, savanorystę ir panašiai.

■ ■ ■

Apibendrinant pateiktą informaciją, daugiausiai grįstą Lietuvos muzikos sektoriaus apklausos duomenimis, toliau atskirai aptariami muzikos srities proceso ir muzikos srities projekto kokybę identifikuojantys parametrai.

Muzikos srities proceso kokybę identifikuojantys parametrai

Muzikos plėtros procesas – tai kryptinga, ilgalaikė skatinimo strategija, kuria siekiama tvaraus sektoriaus augimo, mažinant netolygumus. Tai kultūros politikos ir reguliavimo sritis, skirta užtikrinti darnų viso sektoriaus funkcionavimą, pusiausvyrą ir konkurencingumą, apsaugos ir skatinimo mechanizmus, kurie atitiktų valstybinio, nevyriausybinių ir privataus sektorių bei visuomenės interesus. Toks apibrėžimas pasitelkiamas remiantis sąlyga, kad valstybė yra nusiteikusi skatinti ir reguliuoti muzikos srities plėtros procesus, o ne palikti juos vystysis natūraliai, laisvos rinkos konkurencinėje aplinkoje.

Muzikos plėtros procesas grįstas efektyviu šalies gyventojų kūrybinio potencialo stiprinimu ir įveiklinimu, ugdant kompetencijas, susikuriant darbo vietas, kuriant pridėtinę vertę, konkurencingai veikiant šalyje ir atlaikant konkurenciją užsienio rinkose. Muzikos sektoriaus plėtros procesai daro teigiamą poveikį gyvenimo gerovei ir darnios visuomenės vystymuisi, stiprina kultūrinę tapatybę ir skatina įvairovę. Šiame sektoriuje kuriamos intelektinės nuosavybės apimtys, naudojimo skatinimas, kūrybiškumo ir inovacijų jungtys prisideda prie ekonominės šalies sėkmės ir prestižo stiprinimo.

Kad ir kokia srities raida vyktų, svarbu stebėti bei vertinti jos tolygumą ir dinamiką, stiprinti silpniausias grandis, stebėti proporcingą pasiskirstymą pagal įvairius parametrus, tačiau tam visų pirma reikia duomenų, stebėsenos ir analizės, antra, kultūros politikos apsisprendimų esminiais klausimais: kas sudaro muzikos sektorių, koks muzikos sektoriaus vaidmuo valstybėje, koks galėtų būti muzikos sektoriaus vaidmuo valstybėje, kaip pasiekti pageidaujama pokytį?

Muzikos plėtros proceso vertinimo kriterijai ir rodikliai

Toliau pateikiamas išplėstinis, tačiau ne baigtinis muzikos plėtros proceso kriterijų ir rodiklių sąrašas, kurį galima plėsti toliau. Kriterijus čia suprantamas kaip būtinoji muzikos plėtros politikos ir praktikos funkcionavimo sąlyga, o rodiklis – šių sąlygų kiekybinė (skaičius / santykis / dalis) ir kokybinė (pokytis / tolygumas) išraiška. Kartais rodiklis gali būti nustatomas tik individualaus ekspertinio vertinimo metu. Kriterijai nustato muzikos plėtros proceso sąlygų rekomendacijas, į kurias siūloma atsižvelgti, bet ar tai pavyko, atskleidžia rodikliai.

Čia pasirinkti penki pagrindiniai muzikos plėtros proceso kriterijai: potencialas, konkurencingumas, įvairovė, įsitraukimas ir dalyvavimas, gerovė. Renkant rodiklių duomenis, siūloma pasirinkti vienerių metų intervalą, nors jis ir ne visada sklandžiai pritaikomas.

Potencialas

Muzikos švietimo apimtis

Aukštųjų (muzikos krypties) mokyklų skaičius

Specializuotų (muzikos krypties) mokyklų skaičius

Neformaliojo ugdymo (muzikos krypties) mokyklų skaičius

Privačių muzikos mokyklų ar kūrybinių studijų skaičius

Muzikos studijų programų skaičius kitose aukštosiose mokyklose

Muzikos studentų kiekis

Turinio kūrimo, atlikimo, žinių, tyrimų ir pan. programų studentų skaičius

Turinio gamybos, vadybos, sklaidos, komunikacijos ir pan. programų studentų skaičius

Muzikos mokinių kiekis

Specializuotų (muzikos krypties) mokyklų mokinių skaičius

Neformaliojo ir privataus muzikos ugdymo mokinių skaičius

Integracijos į muzikos sektoriaus darbo rinką intensyvumas

Lietuvoje:

Turinio kūrimo, atlikimo, žinių, tyrimų ir pan. programų studentų dalis, dirbanti muzikos sektoriuje

Turinio gamybos, vadybos, sklaidos, komunikacijos ir pan. programų studentų dalis, dirbanti muzikos sektoriuje

Muzikos krypties studijas baigusių studentų nedarbo lygis

Neformalųjį ar specializuotą muzikos krypties ugdymo procesą baigusių mokinių dalis, vėliau pradėjusi dirbti muzikos sektoriuje

Užsienyje:

Turinio kūrimo, atlikimo, žinių, tyrimų ir pan. programų studentų dalis, dirbanti muzikos sektoriuje

Turinio gamybos, vadybos, sklaidos, komunikacijos ir pan. programų studentų dalis, dirbanti muzikos sektoriuje

Muzikos sektoriaus kompetencijų ugdymas**Nacionaliniu mastu:**

Turinio kūrimo, atlikimo, žinių, tyrimų ir pan. srityse dirbančių asmenų, kėlusius profesinę kvalifikaciją, skaičius

Turinio kūrimo, atlikimo, žinių, tyrimų ir pan. srityse dirbančių asmenų, ugdžiusių papildomas sektorines kompetencijas, skaičius

Turinio gamybos, vadybos, sklaidos, komunikacijos ir pan. srityse dirbančių asmenų, kėlusius profesinę kvalifikaciją, skaičius

Turinio gamybos, vadybos, sklaidos, komunikacijos ir pan. srityse dirbančių asmenų, ugdžiusių papildomas sektorines kompetencijas, skaičius

Tarptautiniu mastu:

Turinio kūrimo, atlikimo, žinių, tyrimų ir pan. srityse dirbančių asmenų, kėlusius profesinę kvalifikaciją, skaičius

Turinio kūrimo, atlikimo, žinių, tyrimų ir pan. srityse dirbančių asmenų, ugdžiusių papildomas sektorines kompetencijas, skaičius

Turinio gamybos, vadybos, sklaidos, komunikacijos ir pan. srityse dirbančių asmenų, kėlusius profesinę kvalifikaciją, skaičius

Turinio gamybos, vadybos, sklaidos, komunikacijos ir pan. srityse dirbančių asmenų, ugdžiusių papildomas sektorines kompetencijas, skaičius

Papildomas lygmuo – biudžetinių institucijų, savivaldybių įstaigų, nevyriausybinių organizacijų, privačių įmonių darbuotojų ir individualiai dirbančių asmenų, kėlusius kvalifikaciją ar ugdžiusių papildomas kompetencijas, skaičiai

Muzikos sektoriaus žmogiškieji ištekliai

Profesionalių² muzikos kūrėjų (kompozitorių ir dainų autorių) skaičius

Profesionalių muzikos atlikėjų skaičius

Profesionalių grupių / ansamblių / kolektyvų skaičius

Profesionaliai muzikos vadybos, organizavimo, prodiusavimo ir pan. srityse dirbančiųjų skaičius

Profesionaliai muzikos žurnalistikos, kritikos, eseistikos ir pan. srityse dirbančiųjų skaičius (*įskaitant spaudą, internetinės platformas, radiją, televiziją ir kt.*)

Kitose muzikos srityje dirbančiųjų skaičius

² Muzikos profesionalas – tai asmuo, sukaukęs teorinių žinių ir praktinių įgūdžių, nuolat aktyviai dirbantis muzikos srityje ir taip užsidirbantis pragyvenimui. Šiame dokumente išsamiai pristatyta Europos muzikos darbotvarkė siūlo muzikos profesionalu laikyti asmenį, kuriam muzika yra pagrindinė veikla ir pragyvenimo šaltinis.

Muzikos sektoriaus infrastruktūros pajėgumai

Muzikos renginiams pritaikytų koncertinių salių skaičius ir vietų jose kiekis
 Muzikos renginiams tinkamų erdvių skaičius ir vietų jose kiekis
 Muzikos klubų, barų ir pan. erdvių skaičius ir vietų jose kiekis
 Kitų muzikos renginiams pritaikomų vietų skaičius ir apimtys
(jeigu tai atviros erdvės renginiai, matavimo vienetas gali būti ir kvadratiniai metrai, jeigu neskaičiuojamas lankytojų kiekis)
 Repeticijų erdvių skaičius ir kvadratinį metrų kiekis
 Muzikos festivalių skaičius
 Leidybos įstaigų / įmonių / padalinių skaičius
 Įrašų studijų skaičius
 Agentūrų skaičius
 Specializuotų muzikos žiniasklaidos priemonių skaičius
 Muzikos instrumentų ir įrangos gamybos, prekybos ar nuomos įmonių skaičius

Informacinių technologijų infrastruktūros apimtis:

Muzikos organizacijų, valdančių informatyvias, išplėtotas, gausias ir įvairaus muzikos turinio (garso, vaizdo įrašų, natų, fotografijų, tekstų etc.) interneto platformas, skaičius
 Internetinių bilietų platinimo sistemų skaičius

Muzikos ir kitų sektorių sinergija

Scenos menų pastatymų (muzikinis teatras, teatras, šokis, cirkas etc.), užsakančių naują autorinį lietuvišką muzikos turinį, skaičius
 Kino, televizijos, radijo formatų kūrybinių produktų, užsakančių naują autorinį lietuvišką muzikos turinį, skaičius
 Kitų audiovizualinių projektų, naudojančių naują autorinį lietuvišką muzikos turinį, skaičius
 Kitų kūrybinių industrijų produktų, užsakančių naują autorinį lietuvišką foninės muzikos turinį, skaičius *(kompiuteriniai žaidimai, reklama, programinė įranga etc.)*

Konkurencingumas

Muzikos sektoriaus organizacijų kiekis

Biudžetinių institucijų skaičius
 Savivaldybių įstaigų skaičius
 Nevyriausybinių organizacijų skaičius
 Privačių įmonių skaičius

Muzikos sektoriaus organizacijų darbuotojų kiekis

Biudžetinių institucijų skaičius
 Savivaldybių įstaigų skaičius
 Nevyriausybinių organizacijų skaičius
 Privačių įmonių skaičius

Muzikos sektoriuje individualiai dirbančių asmenų kiekis

Muzikos sektoriaus kūrybinis produktyvumas

Kiekybinis aspektas:

Biudžetinių institucijų produktų ir paslaugų kiekis

Savivaldybių įstaigų produktų ir paslaugų kiekis

Nevyriausybinių organizacijų skaičius produktų ir paslaugų kiekis

Privačių įmonių produktų ir paslaugų kiekis

Muzikos sektoriuje individualiai dirbančių asmenų sukurtų produktų ir paslaugų kiekis

Kokybinis aspektas (visų išvardytų organizacijų ir individų):

Tarptautinių apdovanojimų skaičius ir reitingas

Nacionalinių apdovanojimų skaičius ir reitingas

Užsienio apdovanojimų skaičius ir reitingas

Kitų apdovanojimų skaičius ir reitingas

Kokybiniam aspektui svarbus ir ekspertinis vertinimas, auditorijos pasitenkinimo vertinimas ir pan. Šiuo aspektu neužtenka vien recenzijų, atsiliepimų socialiniuose tinkluose, muzikos pasiklausymo ar audiovizualinio turinio platformose kiekių, patiktukų, žvaigždutėlių ir kitų reakcijų skaičių, šie duomenys turi būti tikrinami individualaus ekspertinio vertinimo metu.

Registruotos / fiksuotos intelektinės nuosavybės apimtys:

Biudžetinių institucijų sukurtos intelektinės nuosavybės objektų kiekis

Savivaldybių įstaigų sukurtos intelektinės nuosavybės objektų kiekis

Nevyriausybinių organizacijų sukurtos intelektinės nuosavybės objektų kiekis

Privačių įmonių sukurtos intelektinės nuosavybės objektų kiekis

Muzikos sektoriuje individualiai dirbančių asmenų sukurtos intelektinės nuosavybės objektų kiekis

Muzikos sektoriaus apyvarta

Biudžetinių institucijų apyvarta

Savivaldybių įstaigų apyvarta

Nevyriausybinių organizacijų apyvarta

Privačių įmonių apyvarta

Muzikos sektoriuje individualiai dirbančių asmenų apyvarta

Muzikos produktų ir / ar paslaugų pridėtinė vertė

Biudžetinių institucijų produktų ir/ar paslaugų pridėtinė vertė

Savivaldybių įstaigų produktų ir / ar paslaugų pridėtinė vertė

Nevyriausybinių organizacijų skaičius produktų ir / ar paslaugų pridėtinė vertė

Privačių įmonių produktų ir / ar paslaugų pridėtinė vertė

Muzikos sektoriuje individualiai dirbančių asmenų produktų ir / ar paslaugų pridėtinė vertė

Muzikos produktų ir/ar paslaugų tarptautiškumas

Muzikos produktų ir / ar paslaugų eksportas užsienio rinkose:

Biudžetinių institucijų eksporto pajamos
 Savivaldybių įstaigų eksporto pajamos
 Nevyriausybinių organizacijų eksporto pajamos
 Privačių įmonių eksporto pajamos
 Muzikos sektoriuje individualiai dirbančių asmenų eksporto pajamos
 Muzikos produktų ir paslaugų dalis Lietuvos užsienio prekyboje

Muzikos produktų ir / ar paslaugų pristatymas užsienio platformose:

(mugės, parodos, showcase festivaliai, koncertai etc.)

Biudžetinių institucijų pristatymų skaičius ir auditorijos dydis
 Savivaldybių įstaigų pristatymų skaičius ir auditorijos dydis
 Nevyriausybinių organizacijų pristatymų skaičius ir auditorijos dydis
 Privačių įmonių pristatymų skaičius ir auditorijos dydis
 Muzikos sektoriuje individualiai dirbančių asmenų pristatymų skaičius ir auditorijos dydis

Tarptautinių koprodukcijų kiekis:

Biudžetinių institucijų koprodukcijų skaičius
 Savivaldybių įstaigų koprodukcijų skaičius
 Nevyriausybinių organizacijų koprodukcijų skaičius
 Privačių įmonių koprodukcijų skaičius
 Muzikos sektoriuje individualiai dirbančių asmenų koprodukcijų skaičius

Pajėgumai konkuruoti tarptautiniame kontekste

Tarptautiniuose konkursuose finansuotų paraiškų skaičius
 Tarptautiniuose konkursuose finansuotų paraiškų, kai Lietuvos organizacija buvo lyderės pozicijoje (*pareiškėja*), skaičius
 Tarptautiniuose atlikėjų konkursuose aukščiausius apdovanojimus (trys pirmosios vietos) pelnusiųjų skaičius
 Tarptautiniuose muzikos autorių konkursuose aukščiausius apdovanojimus (trys pirmosios vietos) pelnusiųjų skaičius
 Užsienio organizacijų / atlikėjų užsakymų Lietuvos muzikos autoriams skaičius

Įvairovė

Žanrinė³ įvairovė

Muzikos turinio kūrimo, atlikimo, žinių, tyrimų ir pan. srityse dirbančių asmenų žanrinis pasiskirstymas
 Muzikos turinio gamybos, vadybos, sklaidos, komunikacijos ir pan. srityse dirbančių asmenų žanrinis pasiskirstymas
 Muzikos žanrų proporcijos švietimo sistemoje
 Muzikos žanrų proporcijos valstybinio finansavimo mechanizmuose

3 Muzikos žanrų yra daugiau kaip tūkstantis, tačiau atsižvelgti reikėtų bent į šešias jų kategorijas: džiazas, elektroninė muzika, *folk* ir *world*, klasikinė ir šiuolaikinė kompozicinė muzika, popmuzika ir rokas, alternatyvi muzika etc.

Muzikos sektoriaus produktų ir paslaugų kiekis / santykis pagal žanrus
Muzikos žanrų proporcijos Lietuvos nacionalinio radijo ir televizijos eteryje
Muzikos žanrų proporcijos kitoje Lietuvos žiniasklaidoje

Formatų įvairovė

Gyvos muzikos dalis bendrame muzikos sektoriaus kontekste:

Festivalių dalis gyvos muzikos renginių srityje ir bendrame muzikos sektoriaus kontekste

Atskirų koncertų dalis gyvos muzikos renginių srityje ir bendrame muzikos sektoriaus kontekste

Operų / muzikinio teatro pastatymų dalis gyvos muzikos renginių srityje ir bendrame muzikos sektoriaus kontekste

Kitų gyvos muzikos renginių dalis

Papildomas lygmuo – skirtingų organizacijų tipų ir muzikos žanrų pasiskirstymas

Įrašytos muzikos dalis bendrame muzikos sektoriaus kontekste:

Įrašų leidinių fiziniiais formatais kiekis / santykis

Muzikos įrašų skaitmeniniu formatu kiekis / santykis

Galima įvertinti ir natų leidinių kiekius / santykius

Vaizdo klipų kiekis / santykis

Transliacijų kiekis / santykis

Papildomas lygmuo – skirtingų organizacijų tipų ir muzikos žanrų pasiskirstymas

Geografinė įvairovė

Vilniuje, Kaune, Klaipėdoje ir kitoje Lietuvos vietovėje

Muzikos sektoriaus organizacijų geografinis pasiskirstymas:

Biudžetinių institucijų

Savivaldybių įstaigų

Nevyriausybinių organizacijų

Privačių įmonių

Muzikos sektoriuje individualiai dirbančių asmenų geografinis pasiskirstymas

Muzikos švietimo paslaugų geografinis pasiskirstymas:

Aukštųjų (muzikos krypties) mokyklų kiekis ir studentų skaičius

Specializuotų (muzikos krypties) mokyklų kiekis ir mokinių skaičius

Neformaliojo ugdymo (muzikos krypties) mokyklų kiekis ir mokinių skaičius

Privačių muzikos mokyklų ar kūrybinių studijų kiekis ir mokinių skaičius

Muzikos studijų programų skaičius kitose aukštosiose mokyklose

Muzikos sektoriaus žmoniškųjų išteklių geografinis pasiskirstymas:

Profesionalių muzikos kūrėjų (kompozitorių ir dainų autorių) skaičius

Profesionalių muzikos atlikėjų skaičius

Profesionalių grupių / ansamblių / kolektyvų skaičius

Profesionaliai muzikos vadybos, organizavimo, prodiusavimo ir pan. srityse dirbančiųjų skaičius

Kvalifikaciją kėlusių ir / ar papildomas sektorines kompetencijas ugdžiusių asmenų skaičius

Muzikos infrastruktūros geografinis pasiskirstymas:

Muzikos renginiams pritaikytų / tinkamų erdvių skaičius ir vietų jose kiekis

Muzikos klubų, barų ir pan. erdvių skaičius ir vietų jose kiekis

Muzikos festivalių skaičius

Muzikos produktų geografinis pasiskirstymas:

Produktų ir paslaugų kiekis

Produktų kiekis / santykis pagal žanrus

Gyvos muzikos produktų kiekis / santykis

Įrašytos muzikos produktų (fizinį ir skaitmeninių) kiekis / santykis

Nacionalinio repertuaro dalis

Muzikos sektoriaus socialinė įvairovė

Gali būti vertinama pagal lytį, amžių, etninę priklausomybę, negalią, lytinę orientaciją etc.

Pasiskirstymas muzikos švietimo sistemoje

Pasiskirstymas darbo rinkoje

Papildomai galima peržvelgti kūrėjus, atlikėjus, vadybininkus / organizatorius, kitus specialistus

Pasiskirstymas vadovavimo, sprendimų priėmimo lygmenyse (direktoriai, tarybos etc.)

Pasiskirstymas įvairių apdovanojimų grandyse

Pasiskirstymas skirtinguose finansavimo konkursuose, užsakymų schemose ir pan.

Papildomas lygmuo – muzikos žanrų pjūvis

Auditorijos įvairovė

Muzikos produktų ir paslaugų vartotojų įvairovė gali būti vertinama pagal lytį, amžių, geografinį pasiskirstymą, pajamas, etninę priklausomybę, negalią, lytinę orientaciją etc., papildomais pjūviais pasirenkant muzikos žanrus, muzikos formatus ir kt.

Įsitraukimas ir dalyvavimas

Dalyvavimas

Gyventojų, lankančių muzikos festivalius, koncertus, pastatymus skaičius (*bent kartą per pusmetį*)

Gyventojų, perkančių įrašytos muzikos produktus (muzikos albumus, atskirus kūrinius, natų leidinius etc.), skaičius

Gyventojų, klausančių muzikos interneto platformose, skaičius

Gyventojų, klausančių muzikos žiniasklaidos platformose (radijuje, televizijoje etc.), skaičius

Gyventojų, skaitančių muzikai skirtus tekstus (įvairiais formatais), skaičius
Papildomas lygmuo – muzikos žanrų pjūvis ir lietuviško repertuaro dalis

Įsitraukimas

Muzikuojančių gyventojų procentas (*galinčių groti instrumentu, dainuoti etc.*)

Muzikos mėgėjų grupėse, choruose, kituose kolektyvuose muzikuojančių kiekis

Muzikos mėgėjų kolektyvų skaičius

Muzikos mėgėjų kolektyvų, kuriems vadovauja profesionalai, dalis

Muzikos mėgėjų festivalių skaičius

Kitų muzikos mėgėjų renginių skaičius

Gyventojų, įgyvendinusių papildomas muzikos iniciatyvas (leidybos, organizavimo etc.), skaičius

Papildomas lygmuo – gyventojų įsitraukimą galima įvertinti sociogeografiniais aspektais, pagal geografinį pasiskirstymą, lytį, amžių, pajamas, negalią etc., taip pat pagal muzikos žanrus

Įtraukimas

Budžetinėse muzikos institucijose savanoriaujančių, praktiką atliekančiųjų skaičius

Savivaldybių įstaigose savanoriaujančių, praktiką atliekančiųjų skaičius

Nevyriausybines muzikos organizacijose savanoriaujančių, praktiką atliekančiųjų skaičius

Privačiose muzikos įmonėse savanoriaujančių, praktiką atliekančiųjų skaičius

Partnerystės

Profesionalų ir mėgėjų bendrų kūrybinių veiklų kiekis

Profesionalų ir mėgėjų edukacinių veiklų kiekis

Prieinamumas

Fizinių barjerų aspektas:

Muzikos šveitimo įstaigų, pritaikytų neįgaliesiems, skaičius

Koncertinių salių ar muzikinių teatrų, pritaikytų neįgaliesiems, skaičius

Muzikos renginiams tinkamų erdvių, pritaikytų neįgaliesiems, skaičius

Muzikavimo erdvių (repeticijų salių), pritaikytų neįgaliesiems, skaičius

Ekonominių barjerų aspektas:

Budžetinių institucijų tikslinėms grupėms nemokamai arba pritaikius itin dideles nuolaidas surengtų koncertų skaičius

Savivaldybių įstaigų tikslinėms grupėms nemokamai arba pritaikius itin dideles nuolaidas surengtų koncertų skaičius

Nevyriausybinių organizacijų tikslinėms grupėms nemokamai arba pritaikius itin dideles nuolaidas surengtų koncertų skaičius

Privačių įmonių tikslinėms grupėms nemokamai arba pritaikius itin dideles nuolaidas koncertų surengtų skaičius

Nemokamai surengtų edukacinių, kompetencijų ugdymo ir pan. užsiėmimų skaičius
(pagal anksčiau išvardytus organizacijų tipus)

Vartotojams nemokamų Lietuvos interneto platformų, kuriose skelbiama daug įvairaus licencijuoto muzikos turinio, skaičius

Papildomai galima įvertinti tarptautinių platformų, kuriose prieinamas lietuviškas muzikos turinys, dalį

Infrastruktūrinių barjerų aspektas:

Muzikos produktų fizinių prekybos vietų skaičius

Muzikos produktų lietuviškų elektroninių prekybos platformų skaičius

Papildomai galima įvertinti tarptautinių platformų, kuriose galima įsigyti lietuviškų muzikos produktų, dalį

Skaitmeninių muzikos produktų prekybos platformų skaičius

Papildomai galima įvertinti tarptautinių platformų, kuriose galima įsigyti lietuviško skaitmeninio muzikos turinio, dalį

Bibliotekų, turinčių muzikos leidinių skyrius ar reikšmingas muzikos leidinių kolekcijas, skaičius

Minėtose bibliotekose įsigytų naujų muzikos leidinių skaičius

Gerovė

Muzikos sektoriaus indėlis į Lietuvos BVP

Muzikos sektoriuje dirbančių asmenų procentas nuo bendro Lietuvos gyventojų užimtumo

Muzikos sektoriaus darbo užmokestis

Biudžetinių institucijų darbuotojų vidutinis darbo užmokestis ir santykis su vidutiniu šalies darbo užmokesčiu pagal geografinį pasiskirstymą

Savivaldybių įstaigų darbuotojų vidutinis darbo užmokestis ir santykis su vidutiniu šalies darbo užmokesčiu pagal geografinį pasiskirstymą

Nevyriausybinių organizacijų darbuotojų vidutinis darbo užmokestis ir santykis su vidutiniu šalies darbo užmokesčiu pagal geografinį pasiskirstymą

Privačių įmonių darbuotojų vidutinis darbo užmokestis ir santykis su vidutiniu šalies darbo užmokesčiu pagal geografinį pasiskirstymą

Muzikos sektoriuje individualiai dirbančių asmenų pajamos ir santykis su vidutiniu šalies darbo užmokesčiu pagal geografinį pasiskirstymą

Namų ūkių išlaidos muzikai

Išlaidos muzikai nuo visų išlaidų bei geografinis pasiskirstymas, iš jų:

Išlaidos lietuviškos muzikos veikloms, produktams, paslaugoms

Išlaidos užsienio muzikos veikloms, produktams, paslaugoms

Muzikos sektoriaus finansavimas

Muzikos sektoriui tenkančio finansavimo apimtis, įtraukiant visus lygmenis

Muzikos sektoriaus finansavimo dalis nacionaliniame valstybės biudžete

Muzikos sektoriaus finansavimo dalis nacionaliniame biudžete kultūrai

Muzikos sektoriaus finansavimo dalis savivaldybių biudžetuose

Muzikos sektoriaus finansavimo dalis savivaldybių biudžetuose kultūrai
Galima toliau skaidyti šiuos rodiklius, įvertinant Lietuvos kultūros tarybos muzikos sektoriui skiriamą finansavimą ir jo dalį, papildomai įtraukiant projektų ir stipendijų lygmenį, taip pat įvertinant kitą Lietuvos valstybės biudžeto programinių-konkursinių finansavimą, tenkanti muzikos projektams, arba Lietuvos valstybės biudžeto tiesioginių asignavimų muzikai dalį etc.

Autorių teisių ir gretutinių teisių kolektyvinio administravimo asociacijų muzikos projektų finansavimo apimtys

Privačių muzikos fondų ir aktyvių muzikos paramos organizacijų skaičius

Įvairių tipų (mikro ir vidutinio dydžio) muzikos organizacijų skaičiaus pokytis

Muzikos sektoriaus asocijuotų darinių kiekis ir jų skaičiaus pokytis

Muzikos sektoriaus infrastruktūros apimčių pokytis

Legalus intelektualinės nuosavybės naudojimas

Autorių teisių ir gretutinių teisių kolektyvinio administravimo asociacijų Lietuvos muzikos autoriams, atlikėjams ir fonogramų gamintojams išmokamų sumų pokytis
Legalių lietuviškų muzikos turinio platformų kiekis ir jose paskelbtų muzikos produktų skaičius

Gyventojų, naudojančių legalų muzikos turinį, kiekis

Gyventojų, linkusių naudoti legalų muzikos turinį, kiekis

Auditorijos apimčių pokytis

Muzikos sektoriaus tapatybės ryškinimas

Nacionalinio repertuaro dalis biudžetinių institucijų scenos menų programose

Nacionalinio repertuaro dalis Lietuvos nacionalinio radijo ir televizijos eteryje

Nacionalinio repertuaro dalis savivaldybių įstaigų programose

Nacionalinio repertuaro dalis nevyriausybinių organizacijų programose

Nacionalinio repertuaro dalis privačioje rinkoje, įskaitant ir komercines radijo stotis

Naujų kūrinių užsakymų Lietuvos muzikos autoriams skaičius

Naujų Lietuvos muzikos autorių kūrinių skaičius

Muzikos paveldo įstaigų, atminties institucijų ar organizacijų, sukaupusių reikšmingas Lietuvos muzikos kolekcijas, skaičius

Muzikos auditorijos dalis, besidominti Lietuvos muzikos turiniu

Muzikos srities projekto kokybę identifikuojantys parametrai

Muzikos srities projektas – tai veiksmai, kuriais siekiama per apibrėžtą laiką su tam tikrais ištekliais sukurti unikalų produktą ar paslaugą.

Muzikos srities projekto vertinimo kriterijai

Vertinant kuriamo muzikos srities produkto ar paslaugos projektą, siūloma atsižvelgti į šiuos kriterijus:

1. idėjos originalumas, išskirtinumas ir didelės rizikos sumanymai, potencialiai labai perspektyvūs, tačiau metantys iššūkį projekto vykdytojams;
2. intelektualio ir kūrybinio turinio vertė, aktualumas bei kokybė;
3. inovatyvumas, sąveika su pažangiausiomis priemonėmis, būdais, technologijomis, formomis ir pan.;
4. projekto dalyvių reprezentatyvumas pagal projekto pobūdį;
5. numatomas poveikis kuo didesnei Lietuvos visuomenės daliai arba numatomas stiprus ilgalaikis poveikis apibrėžtai tikslinei auditorijai, muzikos srities, žanro raidai;
6. numatomas poveikis tarptautiniam Lietuvos įvaizdžiui, konkurencingumo stiprinimui;
7. veiklą vykdančių ir turinį kuriančių asmenų kompetencija bei kūrybiškumas: kvalifikacija, patirtis, profesionalumas, tai pagrindžiantys apdovanojimai, įsitraukimas į asociacijas, tarptautines iniciatyvas, dalyvavimas ekspertinėse veiklose, komisijose ir pan.
8. prieinamumas ir platinimas: regionuose, interneto platformose, socialinės atskirties grupėms, nemokami renginiai etc.;
9. sklaidos ir komunikacijos planas: viešinimo žiniasklaidoje, socialiniuose tinkluose, kitose interneto platformose priemonės ir būdai, reklaminio turinio įvairovė etc.;
10. papildomų finansų pritraukimas, nuosavas indėlis;
11. puikus pristatymas: aiškus, informatyvus, argumentuotas, rišlus projekto pristatymas, stipri tikslų, uždavinių, priemonių koreliacija, projekto atitiktis konkurso tikslams, nuodugnus veiksmų apgalvojimas, racionali ir detali sąmata etc.;
12. lygybė ir nediskriminavimas pagal lytį, amžių, tautybę, kalbą, socialinę ir ekonominę padėtį, orientaciją, negalią ir pan.;
13. numatoma socialinė nauda, padedanti spręsti visuomenės grupių problemas.

Muzikos srities projekto vertinimo rodikliai

Vertinant sukurto muzikos srities produkto ar paslaugos kokybę, siūloma atsižvelgti į šiuos rodiklius:

- sukurtų produktų ar paslaugų kiekis ir sandara;
- įvairių įvertinimų skaičius: recenzijų, apžvalgų ir interviu žiniasklaidoje, asmeninių auditorijos komentarų ir reakcijų socialiniuose tinkluose, apdovanojimų ir pan.;
- įvairių įvertinimų kokybė: apdovanojimų reikšmė, recenzijų, apžvalgų ir kitų atsiliepimų viešose platformose turinys, jų tarptautiškumas, publikacijos prestižiniuose specializuotuose leidiniuose, apdovanojimų reitingas ir pan.;
- auditorijos dydis: lankytojų, pirkėjų, skaitytojų, peržiūrų, perklausų, sekėjų ir pan. skaičius;
- geografinė ir demografinė įvairovė: lyčių, amžiaus grupių, socialinių grupių, lokacijų (didmiesčiai, regionai Lietuvoje ir užsienyje) etc. tolygumas projekto dalyvių arba auditorijos lygmenyse;
- ekonominis rezultatas arba poveikio visuomenei ar apibrėžtai tikslinei grupei, muzikos srities, žanro raidai įvertinimas;
- viešinimo efektyvumas: sklaidos priemonių, publikacijų, įvairaus turinio paskelbimų, reklaminio turinio peržiūrų ir pan. skaičiai;
- tęstinumas: ilgalaikis rezultatų poveikis, galima tęstinė veikla, rezultatų naudojimas pasibaigus projektui etc.

Literatūros šaltiniai

Pasitelkti muzikos srities duomenys

Lietuvos muzikos sektoriaus apklausa, kurioje dalyvavo įvairūs muzikos srityje dirbantys asmenys. Kvietimas išsiųstas beveik 500 skirtingų adresatų: nuo individualių asmenų iki institucijų ir asociacijų, kviečiant toliau aktyviai dalytis nuoroda su tiksliniais adresatais. Apklausa buvo aktyvi 15 dienų (gruodžio 5–20 d.), per tą laiką joje dalyvavo 376 asmenys.

Kvietimas išsamiai susipažinti su apklausos rezultatais išsiųstas tiksliniams Lietuvos kultūros tarybos darbuotojams.

Asociacijų LATGA ir AGATA 2018 m. skaidrumo ataskaitos:

https://www.latga.lt/uploads/LATGA%20ataskaita%202018%20m_final.pdf

https://www.agata.lt/wp-content/uploads/2019/04/ATASKAITA_2018.pdf

Lietuvos statistikos departamento Kultūros ekonominiai rodikliai:

<https://osp.stat.gov.lt/informaciniai-pranesimai?eventId=173325>

Lietuvos kultūros lauko tyrimų duomenų bazėje „kulturostyrimai.lt“ skelbiami aktualūs tyrimai, tarp jų „Kūrybinių ekonominių veiklų indėlio į Lietuvos ekonomiką įvertinimas“ arba „Gyventojų dalyvavimas kultūroje ir pasitenkinimas kultūros paslaugomis“.

Pagrindiniai dokumentai

Europos muzikos darbotvarkė: <http://europeanagendaformusic.eu/>

Europos Komisijos Generalinio edukacijos ir kultūros direktorato sesijos metu su Europos muzikos sektoriaus atstovais atsiradęs dokumentas „AB muzikos darbo grupės ataskaita“:

https://ec.europa.eu/programmes/creative-europe/sites/creative-europe/files/ab-music-working-group_en.pdf

https://ec.europa.eu/programmes/creative-europe/sites/creative-europe/files/ab-music-working-group_en.pdf

Visi aktualūs Lietuvos Respublikos kultūros ministerijos strateginiai dokumentai, iš jų daugiausia remiantis Lietuvos pažangos strategija ir Lietuvos kultūros politikos strategija:

<https://lrkm.lrv.lt/lt/veikla/strateginiai-dokumentai>

Australijos muzikos žinių bazėje skelbiami dokumentai, tyrimai, sektoriaus gairės, tarp jų „Muzikos sektorius“, „Muzikos sektoriaus apibrėžimas“, „Muzikos sektoriaus vertės apskaičiavimas“: http://musicinaustralia.org.au/index.php/The_Music_Sector

UNESCO parengti „Kultūros rodikliai 2030“:

<https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pfo000371562>

Anglijos menų tarybos pilotinis projektas „Kokybės matavimo įrankiai“:

<https://www.artscouncil.org.uk/quality-metrics/quality-metrics>

„Creative Scotland“ pristatyta „Muzikos sektoriaus apžvalga“:

<https://www.creativescotland.com/resources/our-publications/sector-reviews/music-sector-review>

Norvegijos nacionalinio kūrybinių industrijų žinių centro „Kunnskapsverket“ tyrimas „Muzikos industrija XXI amžiaus pradžioje“:

<https://kunnskapsverket.org/sites/default/files/The%20music%20industry%20Ricardo%20C3%81lvarez%20%202017.pdf>

<https://kunnskapsverket.org/sites/default/files/The%20music%20industry%20Ricardo%20C3%81lvarez%20%202017.pdf>

